

Yttrande

Demokraterna

2020-11-25

Ärende nr 4.3

Remiss från Utbildningsdepartementet – Betygsutredningen 2018 (SOU 2020:43)

Yttrandet

I enlighet med Stadsledningskontorets samlade bedömning av utredningen anser vi att förslagen som helhet verkar i riktningen att främja elevers kunskapsutveckling och att betygen bättre ska spegla elevers kunskaper.

Demokraterna kan, till skillnad mot utbildningsnämndens bedömning, dock se att det finns positiva aspekter av betygssteget Fx även på gymnasial nivå. Vi anser att betyget Fx kan vara ett sätt att synliggöra elevens individuella kunskapsutveckling och progression samt skapa större motivation för studierna.

Yrkande

Sverigedemokraterna

Datum 2020-11-17

Ärende nr 4.3

Yrkande angående – Remiss från Utbildningsdepartementet - Betygsutredningen 2018 (SOU 2020 43)

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Göteborgs svar ersätts med texten i bilaga 1 i detta yrkande.

Yrkandet

Sverigedemokraterna är positiva till det som utredningen föreslår i en modell för ämnesbetyg i en ämnesutformad gymnasieskola, gymnasiesärskola och inom vuxenutbildningen. Vilket innebär ämnesbetyg där ämnen delas in i nivåer med betyg på varje nivå fram tills det slutliga betyget sätts i ämnet. Modellen möjliggör smidiga övergångar mellan skolformer och byte av lärare, program och skola. Förslaget föranleder även en omfattande översyn av ämnen och ämnesplaner.

Bilagor:

Bilaga 1 - 4.3 Yttrande över remiss - Betygsutredningen 2018 (SOU 2020 43)

Yttrande över remiss - Betygsutredningen 2018 (SOU 2020 43)

Yttrande

Göteborgs Stad har den 3 september 2020 erhållit rubricerat ärende på remiss. Yttrandet ska vara Utbildningsdepartementet tillhanda senast den 3 december 2020.

Ämnesbetyg i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan

Göteborgs Stad är positiva till det som utredningen föreslår i en modell för ämnesbetyg i en ämnesutformad gymnasieskola, gymnasiesärskola och inom vuxenutbildningen. Vilket innebär ämnesbetyg där ämnen delas in i nivåer med betyg på varje nivå fram tills det slutliga betyget sätts i ämnet.

Modellen möjliggör smidiga övergångar mellan skolformer och byte av lärare, program och skola. Förslaget föranleder även en omfattande översyn av ämnen och ämnesplaner.

Göteborgs Stad är också positiva till den bedömning som utredningen gjorde, att ämnen som ger meritpoäng: matematik - moderna språk – engelska, kan hanteras på annat sätt, till exempel kan flera betyg sättas i respektive ämne (så kallade blockbetyg). Till exempel Engelska A (avancerad), respektive Engelska B (grundläggande).

Kompensatorisk betygssättning

Göteborgs Stad är positiva till att kompensatorisk betygssättning ska införas i alla skolformer. Det innebär att betygen bättre ska motsvara elevernas genomsnittliga kunskaper i ämnet, vilket innebär att elevers starkare kunskaper kan kompensera för svagare kunskaper i ett ämne.

Däremot ska inte betyget E kunna kompenseras, utan detta är ett ”tröskelbetyg” och här måste alla kriterier klaras av.

Ytterligare ett underkänt betyg - Fx

Göteborgs Stad är mycket negativa till förslaget om att ytterligare ett underkänt betygssteg (Fx) ska gälla för alla skolformer som har underkänt betyg. Syftet sägs vara att synliggöra elevers kunskapsnivå och kunskapsutveckling även om eleven inte har ett godkänt betyg. Betyget Fx ska ge 5 poäng i elevens meritvärde i den obligatoriska skolan och i grundskoleämnena inom introduktionsprogrammen men inga poäng på den gymnasiala nivån.

Betyget E är ett ”tröskelbetyg” och vi ser ingen anledning till att det ej godkända betyget F eller Fx ger någon poäng, då det är ett bevis på att man misslyckats i ett ämne. Både grundskolan och Gymnasieskolan levererar redan idag elever till den högre nivån med bristande kunskaper relaterat till det betyg de har med sig. Vi ser här en risk att detta ytterligare försämras.

Övrigt

Göteborgs Stad vill återgå till en kunskapsskola där det är de faktakunskaper som lärs ut och mindre vikt läggs på analyser. Detta skulle medföra en mycket enklare betygssättning för lärare och tydligare och rättvisare bedömning på elevernas kunskap.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-10-14

Diarienummer 1254/20

Handläggare

Nicklas Faritzson

Telefon: 031-368 05 35

E-post: nicklas.faritzson@stadshuset.goteborg.se

Remiss från Utbildningsdepartementet - Betygsutredningen 2018 (SOU 2020:43)

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

Yttrande över remissen Bygga, bedöma, betygsätta – betyg som bättre motsvarar elevernas kunskaper (SOU 2020:43), i enlighet med bilaga 5 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, översänds till Utbildningsdepartementet.

Sammanfattning

Utbildningsdepartementet har för yttrande översänt remissen Bygga, bedöma, betygsätta – betyg som bättre motsvarar elevernas kunskaper (SOU 2020:43) till Göteborgs Stad. Remissen inkom den 3 september 2020 med sista svarsdatum den 3 december 2020.

Betygsutredningen 2018 har haft till uppdrag att utreda och föreslå en modell för hur ämnesbetyg kan införas i gymnasieskola och gymnasiesärskola, samt i kommunernas vuxenutbildning. Utredningen har också haft till uppdrag att utreda och lämna förslag till justeringar i befintligt betygssystemet för samtliga skolformer. Utöver förslaget om en modell för ämnesbetyg föreslår utredningen också att kompensatorisk betygssättning samt ytterligare ett underkänt betygssteg, Fx införas.

Utredningen föreslår att författningsförslagen träder i kraft i olika steg. Förslaget om kompensatorisk betygssättning och betyget Fx föreslås träda i kraft 1 juli 2021 och tillämpas från och med 1 juli 2022. Förslaget om ämnesbetyg föreslås träda i kraft 1 januari 2022 och tillämpas på utbildningar som påbörjas efter den 30 juni 2024. För elever som påbörjat sin gymnasieutbildning före 30 juni 2024 föreslås särskilda övergångsbestämmelser.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen tillstyrker förslagen i betänkandet i sin helhet med beaktande av de synpunkter som lämnats i detta tjänsteutlåtande.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Enligt utredningens bedömning kräver införandet av ämnesbetyg ett omfattande uppdrag till Statens skolverk som bland annat handlar om implementering och att ta fram nya ämnen och ämnesplaner som ska fungera med ämnesbetyg i en ämnesutformad gymnasieskola, gymnasiesärskola och kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå.

Utredningen gör bedömningen att den grundläggande ansvarsfördelningen mellan staten och skolhuvudmännen inte påverkas av utredningens förslag. Det innebär enligt deras

mening inte några nya åtaganden för skolans huvudmän eftersom de föreslagna förändringarna ligger inom ramen för kommunernas ansvarsområde att bedriva undervisning.

Utredningen bedömer därför att de föreslagna åtgärderna framför allt får ekonomiska konsekvenser för staten och inte för skolans huvudmän. Utredningen uppskattar att den totala kostnaden uppgår till 160 miljoner kronor under perioden 2020-2025 och föreslår att kostnaden ska finansieras genom statsbudgeten. Utredningen föreslår att de ökande kostnaderna finansieras genom en minskning av riktade statsbidrag inom främst den gymnasiala utbildningen som idag inte nyttjas fullt ut.

Stadsledningskontoret delar utredningens bedömning att de föreslagna åtgärderna inte innebär några nya åtagande för skolhuvudmännen och att åtgärderna framförallt får ekonomiska konsekvenser för staten.

Enligt utredningen kommer förslagen om ämnesbetyg att medföra att vissa skolors administrativa system behöver uppdateras. Utredningen gör bedömningen att detta är kostnader som huvudmännen redan idag har och att förslagen därför inte kräver ytterligare system. Vidare gör utredningen bedömningen att de förändringar som behöver göras i systemen inte heller kommer att vara stora. Stadsledningskontoret instämmer i utredningens bedömning gällande de administrativa systemen.

Utredningen föreslår att Statens skolverk ska genomföra implementeringsinsatser, både generella och mer riktade insatser som är frivilliga för huvudmännen att delta i. Enligt utredningen behövs en mer omfattande implementering, framför allt när det gäller förslaget om ämnesbetyg i en ämnesutformad gymnasieskola, gymnasiesärskolan och vuxenutbildningen. En viktig del i detta implementeringsarbete blir enligt utredningen att använda *ämnesbetygspiloter*, dvs lärare som får i uppdrag att ansvara för implementeringen lokalt genom att till exempel utbilda och handleda lärare i kommunen. Enligt utredningens bedömning är det totala behovet drygt 300 lärare. Ämnespiloternas lönekostnader ska finansieras via ett riktat statsbidrag under perioden 2023-2024. Stadsledningskontoret instämmer i utredningens bedömning att de mer specifika implementeringsinsatserna bör genomföras lokalt av ”piloter” och att dessa ska finansieras med riktade statsbidrag under en begränsad tid.

Stadsledningskontoret instämmer i utbildningsnämndens bedömning att implementeringen av ämnesbetyg kommer att kräva en stor del av lärarnas totala kompetensutvecklingstid och att detta kan leda till merkostnader. Utredningen gör bedömningen att det är rimligt att huvudmännen under implementeringsfasen avsätter majoriteten av lärarnas kompetensutvecklingstid för att ge lärarna möjlighet att sätta sig in i och diskutera de nya ämnesplanerna och den delvis nya betygssättningen.

Bedömning ur ekologisk dimension

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Utredningens syfte har varit att föreslå åtgärder som främjar elevers kunskapsutveckling och som gör att betygen bättre ska spegla elevernas kunskaper. Förslagen i betänkandet strävar efter att skapa system som ger bättre förutsättningar för elevers lärande och bättre

förutsättningar för lärares undervisning, bedömning och betygssättning. En grundläggande rättighet i både konventionen om barnets rättigheter och konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning är att barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barn. Kvinnor och män, respektive flickor och pojkar ska ges lika rättigheter och möjligheter att forma samhället och sina egna liv.

Utredningen skriver att de genom hela arbetsprocessen har strävat efter att inhämta barn och ungas perspektiv. Detta har enligt utredningen skett genom möten och samtal med elever om bedömning och betygssättning. Elevgrupperna har varit blandade utifrån såväl kön, som socioekonomisk bakgrund och språkbakgrund. Utredningen har också träffat elevorganisationer och organisationer som representerar barn och unga med olika funktionsnedsättningar samt representanter för elever med svenska som andraspråk.

Utredningen bedömer att förslagen sammantaget är i enlighet med barnets bästa och bidrar till att ge barn och unga bättre förutsättningar att fullfölja sin utbildning. Stadsledningskontoret instämmer i utredningens bedömning att de åtgärder som presenteras i betänkande har elevens bästa som utgångspunkt.

Bilagor

1. Sammanfattning – Betygsutredningen 2018 (SOU 2020:43)
2. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildningens handlingar 2020-10-20 § 149
3. Grundskolenämndens handlingar 2020-10-14 § 235
4. Utbildningsnämndens handlingar 2020-10-20 § 187
5. Förslag till yttrande

Ärendet

Utbildningsdepartementet har för yttrande översänt remissen Bygga, bedöma, betygsätta – betyg som bättre motsvarar elevernas kunskaper (SOU 2020:43) till Göteborgs Stad. Remissen inkom den 3 september 2020 med sista svarsdatum den 3 december 2020.

Ärendet remitterats till grundskolenämnden och utbildningsnämnden samt till nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning för yttrande.

Beskrivning av ärendet

I augusti 2020 överlämnade Betygsutredningen sina förslag till regeringen om en modell för hur ämnesbetyg kan införas i gymnasieskola och gymnasiesärskola, samt i kommunernas vuxenutbildning på gymnasial nivå. I uppdraget ingick även att utreda och lämna förslag till justeringar i betygssystemet för alla skolformer. Syftet med utredningens modell var att främja elevers kunskapsutveckling och att betygen bättre ska spegla elevers kunskaper.

Enligt Betygsutredningen har den kursutformade gymnasieskolan under en längre tid kritiserats för att vara fragmentiserad vilket bland annat har lett till att elever upplever att målet med utbildningen är att ”beta av” kurser snarare än lärande. Detta har enligt utredningen lett till stress hos elever då varje betyg som sätts på en kurs har betydelse för elevens totala meritvärde. De enskilda kursbetygen som eleverna fått i tidigare kurser visar dessutom inte alltid elevens samlade kunskaper vid slutet av sina studier i ett ämne. Enligt utredningen har kursutformningen och kursbetygen vidare inneburit att många elever har svårt att hinna vänja sig vid studierna i gymnasieskolan innan de får sina första kursbetyg.

Alla delar av kunskapskravet för betygen A, C och E måste enligt dagens reglering vara uppfyllda för att eleven ska få betyget. Det skapar enligt utredningen trösklar i betygsskalan som innebär att mindre kunskapsområden där eleven bedöms ligga på en lägre nivå i betygsskalan kan sänka betyget, vilket har medfört att eleverna upplever att de bedöms utifrån sin sämsta prestation. Utredningen menar att kunskapskraven upplevs av både elever och lärare som omfattande och detaljerade och dessutom otydliga, vilket inneburit att lärare har tolkat kunskapskraven på olika sätt. Detta har enligt utredningen i vissa fall lett till en betygssättning som inte kan anses varken rättvis eller rättvisande.

Enligt utredningens kartläggning har en relativt stor andel elever idag ett underkänt betyg och många av dessa elever har underkänt betyg i flera ämnen i grundskolan. Att ha flera underkända betyg kan få stor betydelse för elevens möjlighet att bli antagen till ett nationellt program i gymnasieskolan respektive att få en gymnasieexamen. Kunskapskraven ger tillsammans med de godkända betygen en relativt tydlig information om elevens kunskapsläge och ger även information om vad som krävs för att eleven ska få ett högre betyg. För betyget F finns inga kunskapskrav utan den information betyget ger är endast att kunskaperna inte är tillräckliga för det godkända betyget E. Det innebär att betyget F kan motsvara allt ifrån mycket svaga kunskaper till att eleven nästan uppnår kunskapskraven för betyget E. Detta medför enligt utredningen att det är svårt för eleverna att veta hur de ligger till i förhållande till ett godkänt betyg och även svårt för dem att följa sin kunskapsutveckling på den underkända nivån.

I utredningens kartläggning har det också framkommit att lärare är osäkra på hur riktlinjen i läroplanerna om att lärare vid betygssättningen ska utnyttja all tillgänglig

information om elevens kunskaper ska tolkas. En vanlig tolkning är att läraren bör ta in så mycket betygsunderlag om elevernas kunskaper som möjligt, vilket medför en ohållbar arbetssituation för lärarna och risk för att undervisningen blir lidande till förmån för insamlandet av betygsunderlag. Det har även lett till att eleverna känner att allt de gör och säger bedöms och betygssätts. Enligt utredningen är en annan konsekvens av riktlinjen att den verkar ha lett till praktiker med många omprov och inlämningsuppgifter som stressar både elever och lärare. Det finns enligt utredningen även en risk att riktlinjen leder till bristande likvärdighet om den tolkas mycket olika.

Utredningens utgångspunkter och huvudförslag

Ämnesbetyg och en ämnesutformad gymnasieskola

Utgångspunkten för utredningen om modellen för ämnesbetyg har varit att i möjligaste mån behålla det som fungerar bra i dagens system, men samtidigt möjliggöra bättre förutsättningar för elevernas lärande. Utredningen har därför utgått från att grunden i utbildning på gymnasial nivå ska vara densamma som i dag, till exempel att det fortsatt ska finnas högskoleförberedande program och yrkesprogram i gymnasieskolan, att samma ämnesplaner ska gälla i olika skolformer inom gymnasial utbildning, att det ska finnas möjligheter för elever att göra val inom sin studieväg samt möjligheter till övergångar och samverkan mellan olika skolformer.

Utredningen föreslår att ämnesbetyg ska ersätta kursbetygen och införas i en ämnesutformad gymnasieskola och gymnasiesärskola, samt i kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå. Motsvarande modell för ämnesbetyg ska även införas inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och som särskild utbildning på gymnasial nivå.

Förändringar i betygssättning

Kompensatorisk betygssättning

Utredningen föreslår att kompensatorisk betygssättning ska införas i samtliga skolformer. Kompensatorisk betygssättning innebär att läraren vid betygssättning ska göra en professionell och sammantagen bedömning och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper utan att betygskriterierna behöver vara uppfyllda i sin helhet. Utredningen anser att en kompensatorisk betygssättning medför ett mer rättvisande sätt att betygssätta kunskaper än det nuvarande systemet som innebär att alla delar av ett kunskapskrav måste vara uppfyllda vid betygssättning. Detta har enligt utredningen resulterat i arbetssätt och examinationsformer där avprickning av olika delar av kunskapskraven tar stor plats i lärarens arbete. En följd av detta är enligt utredningen att elever tidigt under ett läsår eller en kurs kan tappa motivationen, eftersom känslan är att en dålig prestation i början av läsåret eller kursen inte går att ta igen. Utredningen menar att med en betygssättning där den sammantagna bilden är viktigare än delarna ges förutsättningar för ett mindre fragmentiserat lärande. Det kan i sin tur leda till att elevers motivation ökar och den upplevda stressen och känslan av orättvisa minskar.

Betygssteg Fx

Utredningen föreslår att ytterligare ett underkänt betygssteg ska införas, betyget Fx. Utredningen anser att ytterligare ett underkänt betygssteg kan särskilja kunskaper som ligger nära godkäntgränsen från kunskaper som ligger långt ifrån. Detta skulle kunna hjälpa eleven att bättre förstå sin kunskapsutveckling och att känna motivation, engagemang och planera för de fortsatta studierna. Utredningens förslag innebär att

poäng införs för betyget Fx, som kan påverka elevens meritvärde vid antagning till gymnasieskolan. Utredningen föreslår däremot inte att införa meritvärdespoäng för betyget Fx för elever i gymnasieskolan och i kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå. Detta främst utifrån att det enligt utredningen skulle få för stora konsekvenser för urvalet till högre utbildning, men också för att tidigare undersökningar har visat att äldre elever kan hantera summativ bedömning bättre än yngre eftersom de lärt sig systemet och har utvecklat strategier för att hantera det.

En allsidig bedömning ska göras av elevens kunskaper

Utredningen föreslår att riktlinjen i läroplanerna om att läraren vid betygssättningen ska *beakta all tillgänglig information* om elevens kunskaper tas bort och ersätts med att läraren vid betygssättningen ska *göra en allsidig bedömning* av elevens kunskaper i förhållande till de nationella betygskriterierna. Med denna ändring anser utredningen att fokus flyttas från att samla in betygsunderlag, till att eleverna får möjlighet att visa sina kunskaper på flera olika sätt och att läraren därefter gör en allsidig bedömning av dessa kunskaper. Utredningen anser även att rektorn bör verka för att det finns förutsättningar för en likvärdig bedömningspraktik på skolan, exempelvis genom att skapa rutiner för vad som kan vara giltiga och tillförlitliga betygsunderlag för olika ämnen.

Remissinstansernas yttrande

Grundskolenämnden

Ämnesbetyg och en ämnesutformad gymnasieskola

Grundskolenämnden har inte yttrat sig över utredningens förslag gällande ämnesbetyg.

Förändringar i betygsättning

Grundskolenämnden tillstyrker utredningens samtliga förslag gällande förändringar i nuvarande system för betygsättning.

Kompensatorisk betygsättning

Grundskolenämnden delar utredningens bedömning att dagens betygsreglering understödjer en fragmentiserad undervisning och lärande. Det är enligt nämnden angeläget med en förändring som ger förutsättningar för ett mer holistiskt lärande och kompensatorisk betygsättning. Grundskolenämnden delar också utredningens uppfattning om att en kompensatorisk betygsättning kommer att upplevas som mer rättvis och rättvisande, av både elever och lärare, eftersom många idag upplever kunskapskraven som omfattande, detaljerade och otydliga. Det är viktigt att lärare får möjlighet att kunna kompensera kunskaper på olika nivåer av betygsskalan på ett sådant sätt att elevernas betyg blir rättvisande i förhållande till deras kunskaper. Grundskolenämnden konstaterar vidare att kompensatorisk betygsättning förmodligen innebär att ett antal elever får ett högre betyg än vad som kan bli aktuellt med dagens regler. Nämnden bedömer att detta dock inte kan beskrivas som betygsinflation.

Betygssteget Fx

Grundskolenämnden bedömer att det finns positiva aspekter med möjlighet att sätta två olika betyg där elevernas kunskaper inte nått gränsen för godkänt. Enligt nämnden kan betyget Fx öka elevens förståelse för vad som krävs för ett godkänt betyg och motivera till att nå betyget E samtidigt som det ökar lärarens möjligheter att i gränslandet mellan betygen F och E sätta ett rättvisande betyg. Nämnden pekar också på att betyget Fx ökar huvudmäns och skolors möjlighet att följa upp elevernas resultat. En huvudman kan med

den extra dimension som statistik över betyget Fx mer pricksäkert skapa förutsättningar för skolorna att möta elever som inte har tillräckligt goda kunskaper.

Grundskolenämnden vill dock i sammanhanget flagga för att det kan finnas en risk med att betyget Fx kan påverka hur särskilt stöd för elever hanteras; elevens efterfrågan på särskilt stöd kan minska och ambitionsnivån för skolor att ge och fullfölja beslut i ett åtgärdsprogram kan bli lägre. Det behöver också enligt grundskolenämnden bli tydligt för elever att betyget Fx ger rätt att läsa i lovskolan.

En allsidig bedömning ska göras av elevens kunskaper

Grundskolenämnden tillstyrker utredningens förslag att riktlinjen i läroplanen ersätts med att läraren vid betygssättningen *ska göra en allsidig bedömning* av elevers kunskaper i förhållande till de nationella betygsriterierna.

Nämnden menar att formuleringen all tillgänglig information inte är bra och att allsidig bedömning i stället öppnar upp för en professionell bedömning som är i linje med ändringen i Statens skolverks allmänna råd gällande betygsättning från 2018.

Grundskolenämnden är positiv till utredningens förslag om att utreda godkäntgränsen i de obligatoriska skolformerna.

Utbildningsnämnden

Ämnesbetyg

Utbildningsnämnden tillstyrker utredningens samtliga förslag gällande införande av ämnesbetyg.

Utbildningsnämnden ställer sig positiv till utredningens förslag om hur en modell för ämnesbetyg kan införas och anser att förslagen som helhet verkar i riktning mot vad som är syftet: att främja elevers kunskapsutveckling och att betygen bättre ska spegla elevers kunskaper.

Utbildningsnämnden bedömer att utredningens förslag om ämnesbetyg innebär att sämre prestationer i början av utbildningen i ämnet inte får lika stora konsekvenser eftersom ett godkänt slutbetyg i ämnet ersätter ett eventuellt underkänt betyg i ämnet på underliggande nivåer. Enligt nämnden kan detta bidra till en minskad stress och även till att höja elevernas motivation att fortsätta studierna när ett underkänt betyg i ämnet på en nivå kan ersättas med ett godkänt på nästa nivå. Utbildningsnämnden gör bedömningen att Statens skolverks uppdrag att se över nuvarande ämnen och ämnesplaner är angeläget.

Förändringar i betygsättning

Utbildningsnämnden tillstyrker utredningens samtliga förslag gällande förändringar i nuvarande system för betygsättning med undantag för förslaget om betyget Fx.

Kompensatorisk betygsättning

Utbildningsnämnden delar utredningens bedömning om att dagens betygsreglering understödjer en fragmentiserad undervisning och lärande. Det är angeläget menar nämnden med en förändring som stimulerar ett mer holistiskt lärande och att elever inte upplever att man fokuserar på deras sämsta prestationer.

Betygssteget Fx

Utbildningsnämnden avstyrker utredningens förslag att betyget Fx genomförs i gymnasieskola och vuxenutbildning på gymnasial nivå. Utifrån att utredningen föreslår att betyget Fx på gymnasial nivå inte ger något meritvärde fyller det enligt nämnden

ingen funktion för eleven. Utbildningsnämnden menar också att det kommer att innebära onödigt merarbete för läraren. Hur nära E eleven är, bör enligt nämnden kommuniceras på andra sätt än genom införandet av nytt betygssteg.

En allsidig bedömning ska göras av elevens kunskaper

Utbildningsnämnden instämmer i utredningens ställningstagande att formuleringen ”all tillgänglig information” inte är bra och att ”allsidig bedömning” öppnar upp för en professionell bedömning som är i linje med ändringen i Statens skolverks allmänna råd om betyg och betygsättning från 2018. Nämnden bedömer även att förslaget om att ta bort formuleringen om all tillgänglig information kommer att leda till mindre fokus på bedömning och betygsättning och även mindre behov av omprov och inlämningsuppgifter. Detta bör i sin tur enligt nämnden medföra mindre stress samt mindre otydlighet för elever när det gäller hur omfattande underlag som de ska lämna in för lärares bedömning.

Ikraftträdande

Utbildningsnämnden delar utredningens bedömning att förslagen ska ses som ett paket där de enskilda förslagen förstärker varandra och helheten därmed ger större effekt än de enskilda delarna. Av denna anledning anser nämnden liksom utredningen att förslagen bör införas så samlat som möjligt. Utbildningsnämnden anser också att alla elever så snabbt som möjligt ska få ta del av insatser som gynnar dem.

Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildningen

Ämnesbetyg

Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning tillstyrker i huvudsak utredningens förslag gällande införandet av ämnesbetyg.

Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning bedömer att utredningen i huvudsak beaktat kommunal vuxenutbildning, men att det finns områden som behöver förtydligas och belysas mer utifrån ett vuxenutbildningsperspektiv. Bland annat menar nämnden att utredningen inte belyst de problem som kan uppstå när vuxenutbildningen ska sätta ihop korta yrkesutbildningar.

Nämnden ser i enlighet med utredningen att ämnesbetyg kan erbjuda en möjlighet för studerande som av olika anledningar inte nått höga betyg i gymnasieskolan att senare i livet kompensera för detta genom studier inom kommunal vuxenutbildning. Nämnden instämmer också i utredningens bedömning att ämnesbetyg i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan på sikt inte kommer att hindra eller försvåra elevers övergång till kommunal vuxenutbildning respektive särskild utbildning på gymnasial nivå. Det finns enligt nämnden dock initiala trösklar och risker i övergångsperioden för vuxenutbildningen.

Förändringar i betygsättning

Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning tillstyrker utredningens samtliga förslag gällande förändringar i nuvarande system för betygsättning.

Kompensatorisk betygsättning

Enligt nämnden är en kompensatorisk betygsättning ett mer rättvist sätt att förhålla sig till bedömning och får elevens lärande att hålla ihop mer. Utredningens förslag ger även en ökad tillit till professionen.

Betygssteget Fx

Enligt nämnden kan ytterligare ett betygssteg Fx innebära både ett positivt och negativt inslag. Det skulle kunna bidra till en mer stigmatiserad bild för eleverna, men det skulle även kunna innebära en ytterligare motivationsfaktor för eleverna. Införandet av betyget Fx harmoniserar mer med till exempel resten av Norden. Enligt nämnden behöver Statens skolverk skyndsamt komma ut med råd runt hur detta betyg ska tolkas.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen tillstyrker förslagen i betänkandet i sin helhet med beaktande av de synpunkter som lämnats.

Ämnesbetyg och en ämnesutformad gymnasieskola

Stadsledningskontoret ställer sig positiv till utredningens förslag om att införa ämnesbetyg i gymnasieskola och gymnasiesärskola samt i kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå. Stadsledningskontoret instämmer i utbildningsnämndens bedömning att förslagen om ämnesbetyg och en ämnesutformad gymnasieutbildning som helhet verkar i riktning mot att främja elevers kunskapsutveckling och att betygen härigenom bättre speglar elevers kunskaper. Stadsledningskontoret gör liksom utbildningsnämnden också bedömningen att ämnesbetyg kan minska stress hos elever och leda till en höjd motivation att fortsätta studierna när ett underkänt betyg i ämnet på en nivå kan ersättas med ett godkänt på nästa nivå.

Stadsledningskontoret instämmer i utredningens bedömning att modellen för ämnesbetyg även kommer att fungera i vuxenutbildningen på gymnasial nivå. Modellen ger enligt stadsledningskontoret vuxna samma möjligheter som idag att på ett flexibelt och individanpassat sätt komplettera sin tidigare utbildning, läsa in behörighet för vidare studie, läsa in en gymnasieexamen eller växla över till en ny utbildning och yrke. Stadsledningskontoret delar bedömningen som nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildningen gör gällande att ämnesbetyg i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan på sikt inte kommer att hindra eller försvåra elevers övergång till kommunal vuxenutbildning respektive särskild utbildning på gymnasial nivå.

Enligt utredningens bedömning kräver införandet av ämnesbetyg ett omfattande uppdrag till Statens skolverk som bland annat handlar om implementering och att ta fram nya ämnen och ämnesplaner som ska fungera med ämnesbetyg och en ämnesutformad gymnasieutbildning.

Utredningen bedömer att den grundläggande ansvarsfördelningen mellan staten och skolhuvudmännen inte påverkas av utredningens förslag. Det innebär enligt deras mening inte några nya åtaganden för skolans huvudmän eftersom de föreslagna förändringarna ligger inom ramen för kommunernas ansvarsområde att bedriva undervisning.

Utredningen anser därför att de föreslagna åtgärderna framför allt får ekonomiska konsekvenser för staten och inte för skolans huvudmän. Utredningen uppskattar att den totala kostnaden uppgår till 160 miljoner kronor under perioden 2020-2025 och föreslår att kostnaden ska finansieras genom statsbudgeten. Utredningen föreslår att de ökande kostnaderna finansieras genom en minskning av riktade statsbidrag inom främst den gymnasiala utbildningen som idag inte nyttjas fullt ut.

Stadsledningskontoret delar utredningens bedömning att de föreslagna åtgärderna inte innebär några nya åtagande för skolhuvudmännen och att åtgärderna framförallt får ekonomiska konsekvenser för staten.

Förändringar i betygsättning

Kompensatorisk betygsättning

Stadsledningskontorets delar grundskolenämndens respektive utbildningsnämndens bedömning att dagens betygsreglering understödjer en fragmentiserad undervisning och lärande. Det är enligt stadsledningskontorets bedömning angeläget med en förändring som ger förutsättningar för ett mer holistiskt lärande och kompensatorisk betygsättning. Stadsledningskontorets delar utredningens uppfattning om att en kompensatorisk betygsättning med största sannolikhet kommer att upplevas som mer rättvis och rättvisande både av elever och lärare. Det är viktigt att lärare har stöd i förordning för att kunna kompensera kunskaper på olika nivåer i betygsskalan på ett sådant sätt att elevernas betyg blir rättvisande i förhållande till elevernas kunskaper.

Betygssteget Fx

Stadsledningskontoret delar grundskolenämndens bedömning att det finns positiva aspekter med differentierade betyg när elevernas kunskaper inte når upp till gränsen för godkänt. Det är stadsledningskontorets bedömning att betyget Fx kan öka elevens förståelse för vad som krävs för ett godkänt betyg och bättre motivera till att nå betyget E, Stadsledningskontoret delar vidare grundskolenämndens bedömning att betyget Fx ökar huvudmäns och skolors möjligheter att följa upp elevernas resultat. En huvudman kan med den extra dimension som statistik över betyget Fx mer säkert skapa förutsättningar för grundskolorna att möta elever som inte har tillräckligt goda kunskaper.

En allsidig bedömning ska göras av elevens kunskaper

Stadsledningskontoret är positiv till utredningens förslag om förändring av riktlinjen i läroplanen gällande betygsättning. Riktlinjen att läraren *ska beakta all tillgänglig information* om elevens kunskaper gällande betygsättning föreslås ersättas med att läraren *ska göra en allsidig bedömning* av elevens kunskaper i förhållande till de nationella betygskriterierna. Stadsledningskontoret instämmer i grundskolenämndens bedömning att den föreslagna formuleringen öppnar upp för en professionell bedömning som är i linje med ändringen i Statens skolverks allmänna råd gällande betygsättning från 2018.

Stadsledningskontoret är positiv till utredningens förslag om att utreda godkäntgränsen i de obligatoriska skolformerna.

Ikraftträdande, övergångsbestämmelser och genomförande av förslagen

Stadsledningskontoret delar utredningens bedömning att förslagen ska ses som ett paket där de enskilda förslagen förstärker varandra och helheten därmed ger större effekt än de enskilda delarna. Av denna anledning anser stadsledningskontoret liksom utbildningsnämnden att förslagen bör införas så samlat som möjligt.

Utredningen föreslår att Skolverket ska genomföra implementeringsinsatser, både generella och mer riktade insatser som är frivilliga för huvudmännen att delta i. Enligt utredningen behövs en mer omfattande implementering framför allt när det gäller förslaget om ämnesbetyg i en ämnesutformad gymnasieskola, gymnasiesärskolan och vuxenutbildningen.

En viktig del i detta implementeringsarbete blir enligt utredningen att använda *ämnesbetygspiloter*, det vill säga lärare som får i uppdrag att ansvara för genomförandet lokalt genom att till exempel utbilda och handleda lärare i kommunen. Enligt utredningens bedömning är det totala behovet drygt 300 lärare. Ämnespiloternas lönekostnader ska finansieras via ett riktat statsbidrag under perioden 2023-2024. Stadsledningskontoret instämmer i utredningens bedömning att de mer specifika implementeringsinsatserna bör genomföras av lokala *piloter*. Stadsledningskontoret gör också bedömningen att dessa ska finansieras med riktade statsbidrag under en begränsad tid.

Stadsledningskontoret instämmer i utbildningsnämndens bedömning att implementeringen av ämnesbetyg kommer att kräva en stor del av lärarnas totala kompetensutvecklingstid och att detta kan leda till merkostnader. Utredningen gör bedömningen att det är rimligt att huvudmannen under implementeringsfasen avsätter större del av lärarnas kompetensutvecklingstid för att ge lärarna möjlighet att sätta sig in i och diskutera de nya ämnesplanerna och den delvis nya betygssättningen

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

Sammanfattning

I augusti 2020 överlämnade Betygsutredningen sina förslag till regeringen. Uppdraget var att utreda och föreslå en modell för hur ämnesbetyg kan införas i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. I uppdraget ingick även att utreda och lämna förslag till justeringar i betygssystemet för alla skolformer. Syftet med utredningens uppdrag var att främja elevers kunskapsutveckling och att betygen bättre ska spegla elevers kunskaper.

I vårt arbete har vi haft fokus på elever och lärare och vi har med våra förslag strävat efter att skapa system som ger bättre förutsättningar för elevers lärande och bättre förutsättningar för lärares undervisning, bedömning och betygssättning.

Förslagen ska ses som ett paket där de enskilda förslagen förstärker varandra och helheten därmed ger större effekt än de enskilda delarna. Av denna anledning bör förslagen införas så samlat som möjligt.

Ämnesbetyg i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och kommunernas vuxenutbildning

Förslagen i korthet

- Ämnesbetyg ska ersätta kursbetygen och införas i en ämnesutformad gymnasieskola och gymnasiesärskola.
- Ämnen ska delas in i nivåer för att dels säkra likvärdigheten i utbildningens innehåll i landet, dels behålla möjligheten att ett ämne med en ämnesplan ska kunna läsas i olika omfattning på olika program och inom kommunernas vuxenutbildning på gymnasial nivå.
- Modellen för ämnesbetyg innebär att det för varje ämne finns en uppsättning betygskriterier och att eleven efter en nivå får ett

betyg i ämnet, vilket sedan ersätts när eleven efter nästa nivå får ett nytt betyg i ämnet.

- Betyg i ämnet ska ges efter varje nivå för att ge eleven en regelbunden och formell avstämning samt för att tydligt visa hur långt eleven har läst i ämnet om eleven byter lärare, program, skola, eller skolform.
- I examensbeviset, gymnasiesärskolebeviset, studiebeviset eller gymnasieintyget redovisas elevens slutliga betyg i ämnet, till skillnad från det nuvarande kursutformade systemet där betyg på varje kurs i ett ämne redovisas.
- Motsvarande modell för ämnesbetyg ska även införas inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och som särskild utbildning på gymnasial nivå.
- Skolverket ska ges i uppdrag att se över nuvarande ämnen och ämnesplaner för att de ska fungera med ämnesbetyg.

Bakgrund till förslagen

Den kursutformade gymnasieskolan har under en längre tid kritiserats för att vara fragmentiserad vilket bland annat har lett till att elever upplever att målet med utbildningen är att ”beta av” kurser snarare än lärande. Ett ständigt fokus på bedömning och betygssättning på grund av att varje betyg som sätts på en kurs har betydelse för elevens meritvärde har lett till stress hos både elever och lärare. De enskilda kursbetygen som eleverna fått i tidiga kurser visar inte heller vilka kunskaper eleverna har vid slutet av sina studier i ett ämne. Kursutformningen och kursbetygen har vidare inneburit att många elever har svårt att hinna vänja sig vid studierna i gymnasieskolan innan de får sina första kursbetyg.

Utgångspunkter för förslagen

En utgångspunkt för modellen för ämnesbetyg har varit att i möjligaste mån behålla det som fungerar bra i dagens system men samtidigt möjliggöra bättre förutsättningar för elevernas lärande. Att inte föreslå ett helt nytt system som leder till större förändringar

handlar även om att värna lärares arbetsituation och huvudmännens möjligheter till planering och dimensionering av den gymnasiala utbildningen. Vi har därför utgått från att stommen i utbildning på gymnasial nivå ska vara densamma som i dag, till exempel att det fortsatt ska finnas högskoleförberedande program och yrkesprogram i gymnasieskolan, att samma ämnesplaner ska gälla i olika skolformer inom gymnasial utbildning, att det ska finnas möjligheter för elever att göra val inom sin studieväg samt möjligheter till övergångar och samverkan mellan olika skolformer.

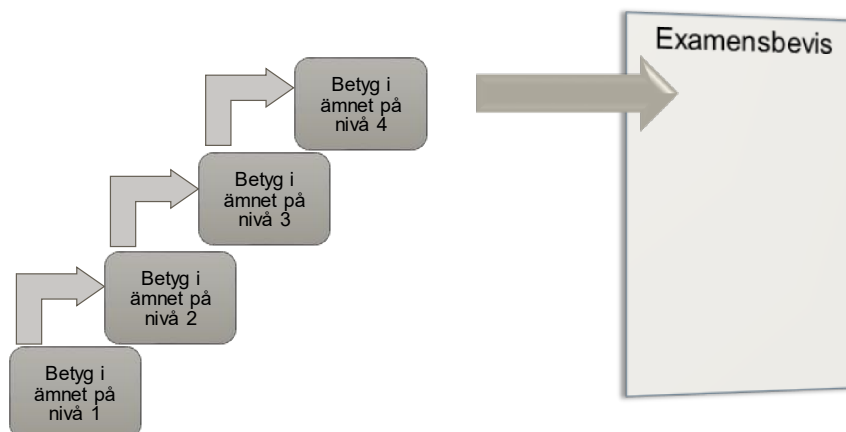
Ämnesbetyg speglar elevens kunskaper i hela ämnet

De problem som är inbyggda i kursstrukturen kommer att finnas kvar så länge vi har en kursutformad gymnasieskola där avslutande betyg sätts efter varje kurs. I en ämnesutformad gymnasieskola och gymnasiesärskola är innehållet i utbildningen paketerat i större sammanhållna ämnen och ämnena är utformade på så sätt att det är lämpligt med ämnesbetyg. Det innebär att elevernas kunskaper i ett ämne på ett rättvisande sätt kan bedömas och betygssättas i slutet av ämnesstudierna.

Utredningen anser att ämnesbetyg i en ämnesutformad gymnasieskola och gymnasiesärskola ger bättre förutsättningar för fördjupat lärande och lärande över tid och motivation för eleverna att genomföra utbildningen, vilket ger bättre förutsättningar än i dag för en ökad genomströmning. Ämnesbetygen kan bättre spegla elevens kunskaper i ämnet som helhet än separata kursbetyg. De ger även lärare möjligheter att planera undervisningen utifrån ämnet som helhet.

I dag används i princip samma ämnesplaner och system för betyg på kurser inom gymnasieskolan och gymnasiesärskolan som inom kommunernas vuxenutbildning på gymnasial nivå. Ämnesbetyg i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan bör därför inte hindra eller försvåra elevens övergång till kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå respektive som särskild utbildning på gymnasial nivå, varken för individer med ämnesbetyg eller med kursbetyg. Av denna anledning föreslår utredningen att ämnesbetyg även införs inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och som särskild utbildning på gymnasial nivå.

Figur 1 Princip för hur betyg ska sättas i ämnen

Ämnen ska bestå av en eller flera nivåer och efter varje nivå ska eleven få ett nytt betyg i ämnet som ersätter betyget från den tidigare nivån, på väg mot elevens slutliga betyg i ämnet. Varje betyg i ämnet sätts utifrån en uppsättning betygskriterier som gäller för hela ämnet. Ett sådant betyg anger var en elev befinner sig kunskapsmässigt i ämnet och ger information till eleven när det gäller resterande studier i ämnet. Det ger även information när eleven byter inom och mellan introduktionsprogram, nationella program och vuxenutbildning. Det slutliga betyget i ämnet ska spegla elevens kunnande i ämnet i slutet av ämnesstudierna.

Ett underkänt betyg på den slutliga nivån ska inte innebära ett underkänt betyg i hela ämnet om eleven fått ett godkänt betyg i ämnet på underliggande nivå (-er). En elev ska därför kunna tillgodoräkna sig de nivåer för vilka eleven redan har fått ett godkänt betyg, även om eleven har fått ett underkänt betyg på den avslutande nivån i ämnet.

Kompensatorisk betygssättning

Förslagen i korthet

- Kompensatorisk betygssättning ska införas i grundskolan, grundskolskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan, gymnasieskolskolan, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå samt

kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå.

- Begreppet betygskriterier ska ersätta begreppet kunskapskrav.
- Betygen A–D ska omfattas av en kompensatorisk princip. Det innebär att betygskriterierna för betygen A–D inte behöver vara uppfyllda i sin helhet utan läraren ska vid betygssättningen göra en sammantagen bedömning och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper.
- Betygskriterierna för E ska fortsatt vara uppfyllda i sin helhet.

Bakgrund till förslagen

Alla delar av kunskapskravet för betygen A, C och E måste enligt dagens reglering vara uppfyllda för att eleven ska få betyget. Det skapas därmed trösklar i betygsskalan som innebär att mindre kunskapsområden där eleven bedöms ligga på en lägre nivå i betygsskalan kan sänka betyget. Det har medfört att eleverna upplever att de bedöms utifrån sin sämsta prestation. Vidare upplevs kunskapskraven av både elever och lärare som omfattande och detaljerade och dessutom otydliga, vilket inneburit att lärare har tolkat kunskapskraven på olika sätt. Detta har i vissa fall lett till en betygssättning som inte kan anses varken rättvis eller rättvisande.

Kompensatorisk betygssättning ger mer rättvisande betyg

Utredningen anser att en kompensatorisk betygssättning medför ett mer rättvisande sätt att betygssätta kunskaper än det nuvarande. Att alla delar av ett kunskapskrav måste vara uppfyllda har premierat arbetssätt och examinationsformer där avprickning av olika delar av kunskapskraven tar stor plats i lärarens arbete. Detta har bland annat lett till att elever tidigt under ett läsår eller en kurs kan tappa motivationen, eftersom känslan är att en dålig prestation i början av läsåret eller kursen inte går att ta igen. Med en betygssättning där den sammantagna bilden är viktigare än delarna ges förutsättningar för ett mindre fragmentiserat lärande. Det kan i sin tur leda till att elevernas motivation ökar och den upplevda stressen och känslan av orättvisa minskar. Med en kompensatorisk betygssättning kan lärarna betygs-

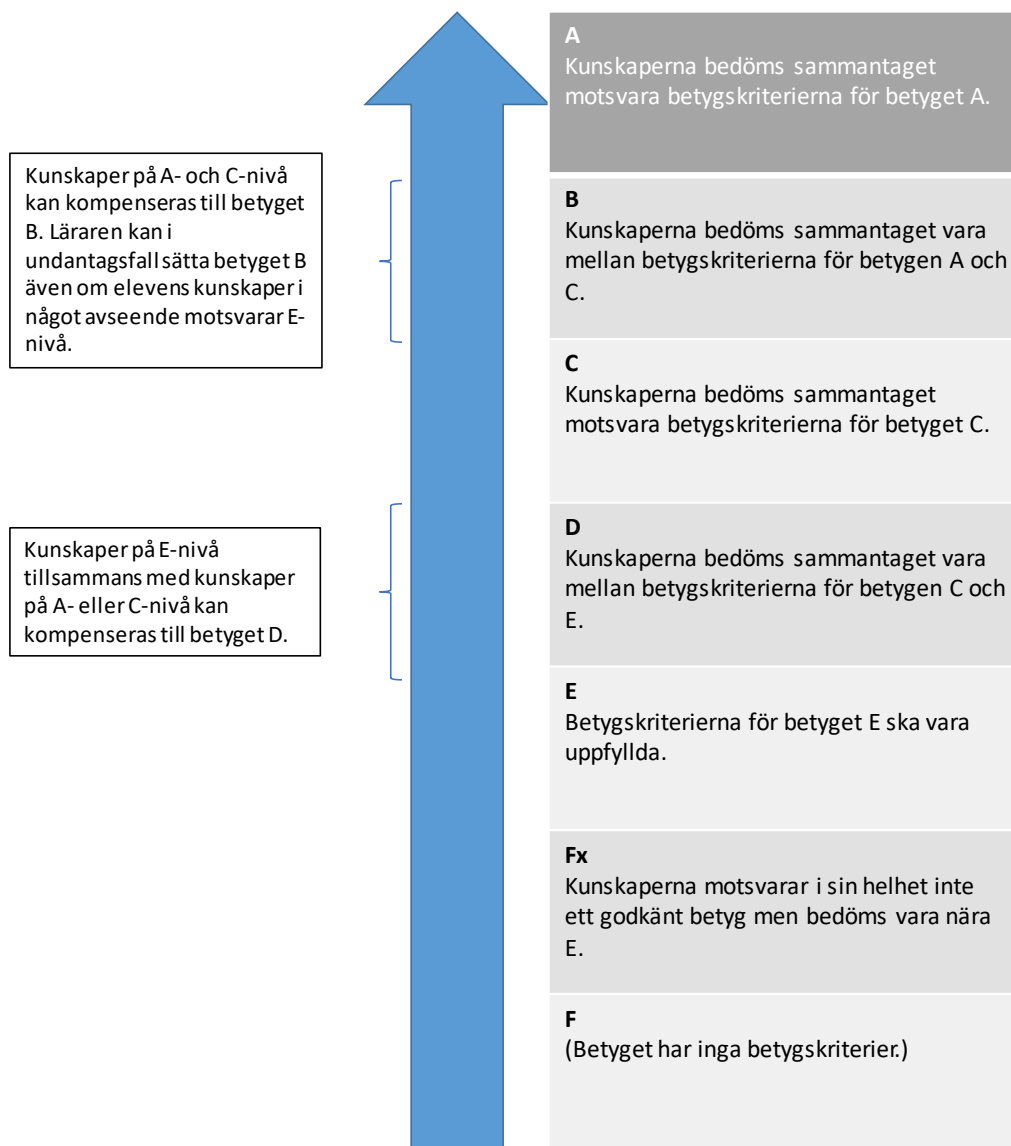
sätta utifrån en professionell och sammantagen bedömning av vilket betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper.

Betygen A, B, C och D ska kunna kompenseras

Betygen A, B, C och D ska omfattas av en kompensatorisk princip. Det innebär att läraren vid betygssättningen kan låta en elevs olika kunskapsnivåer i den godkända delen av skalan kompensera varandra. Läraren kan sedan göra en sammantagen bedömning av vilket betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper. Betygsskalan är kontinuerlig och de kvalitativa skillnaderna mellan betygsnivåerna uttrycks med hjälp av preciserade betygskriterier för betygsstegen A, C och E. Betygen B och D ska sättas om lärarens sammantagna bedömning är att elevens kunskaper bedöms vara mellan betygskriterierna för A och C respektive C och E. För att en elev ska få betyget E ska fortsatt alla betygskriterier för E vara uppfyllda. Betyget E ska således inte omfattas av en kompensatorisk princip.

Begreppet kunskapskrav ersätts av begreppet betygskriterier eftersom begreppet betygskriterier signalerar en mer generell beskrivning av en typisk kunskapsnivå och därför är mer lämplig i ett system med kompensatorisk bedömning.

Figur 2 Visade kunskaper på betygsstegen A, C och E kan kompenseras mot varandra och resultera i betygen A, B, C eller D

Ytterligare ett underkänt betygssteg

Förslagen i korthet

- Ytterligare ett underkänt betygssteg, Fx, ska införas i grundskolan, specialskolan, sameskolan, för grundskoleämnena inom gymnasieskolans introduktionsprogram samt i gymnasieskolan, och kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå.
- Betyget Fx ska motsvara 5 poäng i meritvärdet i den obligatoriska skolan och för grundskoleämnena inom introduktionsprogrammen i gymnasieskolan. Betyget Fx ska inte motsvara poäng i den gymnasiala utbildningen.

Bakgrund till förslagen

I dag har en relativt stor andel elever ett underkänt betyg och många av dessa elever har underkänt betyg i flera ämnen. Att ha flera underkända betyg kan få stor betydelse för elevens möjlighet att bli antagen till ett nationellt program i gymnasieskolan respektive att få en gymnasieexamen. Kunskapskraven ger tillsammans med de godkända betygen en relativt tydlig information om elevens kunskapsläge och ger även information om vad som krävs för att eleven ska få ett högre betyg. För betyget F finns inga kunskapskrav utan den information betyget ger är endast att kunskaperna inte är tillräckliga för det godkända betyget E. Det innebär att betyget F kan motsvara allt ifrån mycket svaga kunskaper till att eleven nästan uppnår kunskapskraven för betyget E. Detta medför att det är svårt för eleverna att veta hur de ligger till i förhållande till ett godkänt betyg och även svårt för dem att följa sin kunskapsutveckling på den underkända nivån.

En tydligare återkoppling på den underkända nivån

Utredningen anser att ytterligare ett underkänt betygssteg kan särskilja kunskaper som ligger nära godkäntgränsen från kunskaper som ligger långt ifrån. Detta skulle kunna hjälpa eleven att bättre förstå sin kunskapsutveckling och att känna motivation, engagemang och planera för de fortsatta studierna. Vidare kan läraren få en

mer nyanserad bild av kunskapsläget och därmed bättre anpassa undervisningen, både till den enskilde eleven och klassen i stort.

Att införa poäng för betyget Fx, som kan påverka elevens meritvärde vid antagning till gymnasieskolan, är ett sätt att ytterligare bekräfta elevers kunskaper vid underkänt betyg, även om poängen för betyget Fx får ett reellt värde först när eleven söker vidare till gymnasieskolan. Undersökningar har visat att äldre elever kan hantera summativ bedömning bättre än yngre eftersom de lärt sig systemet och har utvecklat strategier för att hantera det. Det är därför troligt att den bekräftande effekten av poäng skulle vara mindre för elever i gymnasieskolan och i kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå. Det skäl som dock väger tyngst när det gäller att inte införa meritvärdespoäng för betyget Fx i dessa skolformer är att det får för stora konsekvenser för urvalet till högre utbildning.

En allsidig bedömning ska göras av elevens kunskaper

Förslaget i korthet

- Riktlinjen i läroplanerna om att läraren vid betygssättningen ska beakta all tillgänglig information om elevens kunskaper tas bort och ersätts med att läraren vid betygssättningen ska göra en allsidig bedömning av elevers kunskaper i förhållande till de nationella betygskriterierna.
- Ändringen införs i läroplanerna för de obligatoriska skolformerna, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och kommunernas vuxenutbildning.

Bakgrund till förslaget

I bland annat utredningens kartläggning har det framkommit att lärare är osäkra på hur riktlinjen i läroplanerna om att lärare vid betygssättningen ska utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper ska tolkas. En vanlig tolkning är att läraren bör ta in så mycket betygsunderlag om elevernas kunskaper som möjligt, vilket medför en ohållbar arbetssituation för lärarna och risk för att undervisningen blir lidande till förmån för insamlandet av betygsunderlag.

Det har även lett till att eleverna känner att allt de gör och säger bedöms och betygssätts.

En annan konsekvens av riktlinjen är att den verkar ha lett till praktiker med många omprov och inlämningsuppgifter som stressar både elever och lärare. Det finns även en risk att riktlinjen leder till bristande likvärdighet om den tolkas mycket olika.

Mer fokus på undervisning och lärande

Utredningen anser att de allmänna råd om betyg och betygssättning som Skolverket publicerade hösten 2018 är en god vägledning för lärare om vad som är intentionen med riktlinjerna om all tillgänglig information. Riktlinjen kan dock även fortsatt ge upphov till osäkerhet i tolkningen och därmed till de problem som finns med för mycket fokus på insamling av bedömningsunderlag och ett ständigt fokus på att bedöma elevers kunskaper. Riktlinjen ska i stället vara mer i linje med vad som anges i de allmänna råden. Det innebär att formuleringen om all tillgänglig information ska tas bort i läroplanerna och en omformulering som förtydligar att läraren vid betygssättningen ska göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de nationella betygskriterierna ska införas. Med denna ändring flyttas fokus från att samla in betygsunderlag, till att eleverna får möjlighet att visa sina kunskaper på flera olika sätt och att läraren därefter gör en allsidig bedömning av dessa kunskaper.

Utredningen anser även att rektorn bör verka för att det finns förutsättningar för en likvärdig bedömningspraktik på skolan, exempelvis genom att skapa rutiner för vad som kan vara valida (giltiga) och reliabla (tillförlitliga) betygsunderlag för olika ämnen.

Betygsinflation och olikvärdig betygssättning

I kapitlet om betygsinflation redogör utredningen översiktligt för både betygsinflation och olikvärdig betygssättning, eftersom fenomenen är närliggande och svåra att skilja åt. Betygsinflation innebär att betygen ökar över tid utan att elevernas kunskaper gör det. Olikvärdig betygssättning innebär att lärare inte tillämpar bestämmelserna om betygssättning på ett likvärdigt sätt och att elever som visat

samma kunskaper därför kan få olika betyg. Av kapitlet framgår de utmaningar som kan uppstå i det målrelaterade betygssystemet där betygen har flera användningsområden, bland annat för urval till nästa utbildningsnivå och att återkoppla information om elevens kunskapsutveckling. Det framgår även vad som kan bidra till betygsinflation och olikvärdig betygssättning i dagens system.

Utredningen redogör vidare för insatser som skulle kunna hantera problemen med betygsinflation och olikvärdig betygssättning, både insatser som redan finns och insatser som kan införas på sikt. Möjliga insatser är exempelvis satsningar på extern eller central bedömning av nationella prov, kompetensutveckling för lärare i bedömning, en modell där lärare granskar andra lärares bedömning och en modell som används i Danmark för att på aggregerad nivå normalfördela de godkända betygen. Utredningen lämnar inga förslag men bedömer att följande tre insatser bör utredas vidare: ankring av elevernas betyg i de nationella proven i de obligatoriska skolformerna, införandet av examensprov i gymnasieskolan och statistisk moderering av betyg med hjälp av nationella prov.

§ 149 Dnr 1903/20

Svar på remiss om betänkande från betygsutredningen

Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning har getts möjlighet att yttra sig om en remiss från Utbildningsdepartementet, "Bygga, bedöma, betygssätta – betyg som bättre motsvarar elevernas kunskaper", betänkande av Betygsutredningen 2018 (SOU 2020:43).

Beslut

1. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning tillstyrker förslagen i betänkandet Bygga, bedöma, betygssätta – betyg som bättre motsvarar elevernas kunskaper, av Betygsutredningen (SOU 2020:43), med de synpunkter som framgår av förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt eget yttrande till kommunstyrelsen.

Handlingar

Tjänsteutlåtande, 2020-09-13

Bilaga 1: Bygga, bedöma, betygssätta – betyg som bättre motsvarar elevernas kunskaper, betänkande av Betygsutredningen 2018 (SOU 2020:43)

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret (diarienummer 1254/20) senast den 22 oktober 2020.

Dag för justering

2020-10-20

Vid protokollet

Sekreterare

Mathias Henriksson

Ordförande

Anders Svensson (M)

Justerande

Mats Pilhem (V)

Protokollsutdragets riktighet intygas av Mathias Henriksson

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-09-13

Diarienummer 1903/20

Handläggare Amanda Waldem

Telefon: 0730-667160

E-post: amanda.waldem@arbvux.goteborg.se

Svar på remiss om betänkande av betygsutredningen

Förslag till beslut

1. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning tillstyrker förslagen i betänkandet Bygga, bedöma, betygssätta – betyg som bättre motsvarar elevernas kunskaper, av Betygsutredningen (SOU 2020:43), med de synpunkter som framgår av förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt eget yttrande till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Göteborg Stad har fått en remiss från Utbildningsdepartementet om ett betänkande av Betygsutredningen 2018 (SOU 2020:43), som stadsledningskontoret översänt den till ett antal nämnder i staden för eventuella synpunkter.

Förvaltningen bedömer att utredningen har beaktat kommunal vuxenutbildning och de förutsättningar som gäller för densamma, men att det finns områden som det skulle behövas förtydligande runt och områden som tål att belysas än mer utifrån ett vuxenutbildningsperspektiv.

Förvaltningen föreslår att nämnden tillstyrker utredningens förslag till förändringar, med de synpunkter som framgår av det här tjänsteutlåtandet under rubriken "Förvaltningens bedömning".

Bedömning ur ekonomisk dimension

Den verksamhet som bedrivs inom ramen för förvaltningens uppdrag påverkas till stor del av händelser i det omgivande samhället. För att få största möjliga effekt av de satsningar och insatser som görs är det av vikt att de anpassas och utformas efter den rådande situationen.

Den statliga styrningen inom områdena vuxenutbildning och arbetsmarknad är något som ständigt behöver tas i beaktande och som påverkar planeringsförutsättningarna och ekonomin för verksamheten.

Det är svårt att bedöma vilka de ekonomiska konsekvenser som denna utredning kan komma att få för huvudmannen. Det går dock av erfarenhet att konstatera att övergång till ny betygshantering innebär merarbete både vid antagning och uppföljning men även för kompetenshöjande insatser på förvaltningen för till exempel studie och yrkesvägledare.

Bedömning ur ekologisk dimension

Nämndens verksamhet planeras och organiseras för att på bästa sätt bidra till de miljömässiga målen som finns uppställda för Göteborgs Stads verksamheter.

Bedömning ur social dimension

Arbete och utbildning är av stor betydelse i många avseenden. Det finns tydligt vetenskapligt stöd för att bland annat barns hälsa och skolresultat har ett tydligt samband med föräldrarnas utbildningsnivå och arbetssituation. Såväl arbetsmarknadsinsatser samt vuxenutbildning är således långsiktiga investeringar för såväl den vuxna individen som för våra barn och ungdomar.

Vuxenutbildning och arbetsmarknadsinsatser har en viktig roll att fylla för att skapa förutsättningar för utsatta och grupper att komma in på arbetsmarknaden. Att en stor del av bland annat utrikes födda och personer med funktionsvariation står utanför arbetsmarknaden visar på behov av fortsatt fokus på anpassade utbildnings- och arbetsmarknadsinsatser för dessa grupper. Särskilt viktigt är att hitta former för att möjliggöra för dessa personer att få ett första arbete.

Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildnings verksamhet vänder sig till skilda målgrupper och tillgodoser olika behov varför insatsernas innehåll varierar. Oavsett insats är utgångspunkten att tillgodose en jämn könsfördelning och att verka för att jämställdhetssäkra verksamheten. Så långt möjligt könsuppdelas de analyser och resultat som presenteras.

Samverkan

Information gavs till de fackliga organisationerna den 13 oktober 2020.

Beslutet skickas till

Stadsledningskontoret (diarienummer 1254/20) senast den 22 oktober 2020.

Bilagor

1. Bygga, bedöma, betygssätta – betyg som bättre motsvarar elevernas kunskaper, betänkande av Betygsutredningen 2018 (SOU 2020:43)

Ärendet

Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning har getts möjlighet att yttra sig om en remiss från Utbildningsdepartementet, "Bygga, bedöma, betygssätta – betyg som bättre motsvarar elevernas kunskaper", betänkande av Betygsutredningen 2018 (SOU 2020:43). Yttrandet ska skickas till stadsledningskontoret senast den 22 oktober.

Beskrivning av ärendet

Sedan april 2018 har utredningen haft i uppdrag att utreda och föreslå hur ämnesbetyg kan införas i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Utredningen ska även utreda och lämna förslag på justeringar i betygssystemet för alla skolformer. Syftet med utredningen har varit att främja elevers kunskapsutveckling och att betygen på ett bättre sätt ska spegla denna kunskap.

Utredningen fick 2019 ett tilläggsdirektiv 2019:66 som innebar att man även skulle förhålla sig till att förslagen som man lägger fram inte ska leda till betygsinflation. Vidare skulle en parlamentarisk referensgrupp tillsättas och utredningstiden förlängdes till 29 maj 2020.

Det kunskapsrelaterade betygssystemet infördes 1994 och samtidigt omvandlades gymnasieskolan till ett kursutformat system. Syftet med detta var att öka valfriheten för eleverna för att på så vis kunna forma sin egen studieväg, men även att ge bättre möjligheter att förnya utbildningarna, större möjligheter att profilera utbildningen lokalt, ökade möjligheter till en flexibel planering och bättre möjligheter till samverkan med en kursutformad vuxenutbildning. En av grundtankarna bakom den kursutformade gymnasieskolans programstruktur var att alla treåriga nationella program skulle ge grundläggande behörighet till högskolestudier (prop.1990/91:85).

Kursutformningen behölls i den gymnasiereform som gjordes 2011 bland annat utifrån att elever och lärare inte förhöll sig negativa till utformningen och att utformningen matchade vuxenutbildningens kursutbud. 2015 fick gymnasieutredningen U 2015:01 ett tilläggsdirektiv att analysera för och nackdelar med kurs- alternativt ämnesbetyg och att utreda möjligheterna att införa ämnesbetyg i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan.

Enligt regeringens kommittédirektiv (2018:32) till utredningen är det viktigt att utredaren lägger fram förslag som analyserats i förhållande till introduktionsprogrammen: *"Det är angeläget att ämnesbetygen medger att elever på introduktionsprogram, utöver grundskolans ämnen, även i fortsättningen kan studera ämnen som finns i gymnasieskolans nationella program. Det är också viktigt att modellen inte hindrar övergångar från introduktionsprogrammen till nationella program eller vuxenutbildning, eller att elevernas utbildning förlängs. Utbildning på individuella program i gymnasiesärskolan ska erbjudas elever som inte kan följa undervisningen på ett nationellt program."*

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen bedömer att utredningen har beaktat kommunal vuxenutbildning och de förutsättningar som gäller för densamma, men att det finns områden som det skulle behövas förtydligande runt och områden som tål att belysas än mer utifrån ett vuxenutbildningsperspektiv.

Förvaltningen är enig med utredningens bedömning att ämnesbetyg i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan på sikt inte kommer att hindra eller försvåra elevers övergång till kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå respektive särskild utbildning på gymnasial nivå, varken för individer med ämnesbetyg eller med kursbetyg. Det finns dock initiala trösklar och risker i övergångsperioden för vuxenutbildning. Eleverna kommer att komma från olika system under en lång period, vilket kan riskera likvärdigheten för eleverna men även vuxenutbildningens flexibilitet. De lärare som verkar i vuxenutbildningen kommer behöva vara väldigt skickliga i att individualisera sin undervisning då två elever kan ha kommit olika långt och då endast har delvis bedömning av tidigare lärare i ett ämne beroende på var man läst tidigare. Men detta kan också få betydelse för hur vuxenutbildningen med Göteborgs Stad som huvudman ska hjälpa utbildningsanordnarna att planera för ämnesuppbyggnad.

Ytterligare ett område som vuxenutbildning har är gymnasiala yrkesutbildningar. Det kan komma att uppstå problem för vuxenutbildningen att sätta ihop korta yrkesutbildningar då utredningen endast belyser de sammanhållna yrkesutbildningarna. Detta upplevs som ett steg tillbaka och att vuxenutbildningen kan komma att bli en förlängning av den gymnasiala skolan trots att yrkesutbildning för vuxna lyfts som en del av kompetensförsörjningsnavet nationellt. Vi hamnar därmed i ett läge där det är svårt att avgöra vad ska vuxenutbildningen ska tillgodose, gymnasiet eller arbetslivet. Förvaltningen har svårt att tillstyrka detta förslag då det kan innebära svårigheter med att skapa mindre cluster för anpassningar till de lokala förutsättningarna. I en stad av Göteborgs stads storlek, behöver anpassningar ske utifrån både näringsliv, individ och med ett socioekonomiskt raster över utbildningar och insatser.

Kompensatorisk betygssättning

Förvaltningen ser i enlighet med utredningen att ämnesbetyg kan erbjuda en möjlighet för studerande som av olika anledningar inte nått höga betyg i gymnasieskolan att senare i livet kompensera för detta genom studier inom kommunal vuxenutbildning: ”*den studerande (kan) vara mer motiverad och ha utvecklat kunskaper i ämnet genom till exempel arbete och livserfarenhet och därför få ett högre betyg på nivå 3 än på de separata kursbetygen från gymnasieskolan.*” (SOU 2020:43, s. 466)

Utredningen belyser ett mer rättvist sätt att förhålla sig till betygssättningen och får elevens lärande att hålla ihop mer. Med utredningens förslag ges även en ökad tillit till professionen, även om utredningen också pratar om examinationsprov.

Examinationsprovet skulle kunna innebära problem om man väljer att knyta det så nära till betygssättning. Här ser vi att det finns en risk för taktiska val. Att eleven genomför en prövning för högre moment i ett ämne och därmed kan tillgodogöra sig de lägre momenten i betyget. Att ha denna strategi beror på att man kanske anser att de första momenten är svårare av olika anledningar.

I formuleringarna runt summativ och formativ bedömning behöver Skolverket skyndsamt skriva fram allmänna råd men också genomföra kompetensutvecklingsinsatser för huvudman, rektorer och lärare för att minimera riskerna för betygsinflation och olikvärdig betygssättning.

Ytterligare ett betygsslag Fx kan innebära både ett positivt och negativt inslag. Det skulle kunna bidra till en mer stigmatiserad bild för eleverna, men det skulle även kunna innebära en ytterligare motivationsfaktor för eleverna. Införandet av Fx i ett

omvärldsperspektiv harmoniserar mer med till exempel resten av Norden. I denna fråga behöver Skolverket också skyndsamt komma ut med råd runt hur detta betyg ska tolkas.

Sammanfattningsbevis föreslår förvaltningen att nämnden tillstyrker utredningens förslag till förändringar, med de synpunkter som framgår av förvaltningens tjänsteutlåtande.

Arbetsmarknad och vuxenutbildning

Andreas Löchholm
Förvaltningsdirektör

Mia Strand Wessling
Avdelningschef och skolchef

Yttrande till kommunstyrelsen över Utbildningsdepartementets remiss Bygga, bedöma, betygsätta – betyg som bättre motsvarar elevernas kunskaper (SOU 2020:43)

§ 235, N609-3961/20

Ärendet

Kommunstyrelsen har begärt grundskolenämndens yttrande över den offentliga utredningen *SOU 2020:43 Bygga, bedöma, betygsätta – betyg som bättre motsvarar elevernas kunskaper*.

Grundskoleförvaltningen har upprättat ett förslag till yttrande i ärendet och bedömer att de förslag som utredningen lämnar skapar bättre förutsättningar för elevers lärande och för lärares undervisning, bedömning och betygssättning.

Grundskoleförvaltningen är positiv till utredningens samtliga förslag vad gäller kompensatorisk betygssättning, ytterligare ett underkänt betyg och betoningen av riktlinjen om en allsidig bedömning av elevernas kunskaper.

Förslagen ska ses som ett paket där de enskilda förslagen förstärker varandra och helheten därmed ger större effekt än de enskilda delarna. Grundskoleförvaltningen delar utredningens bedömning att förslagen bör införas så samlat som möjligt.

Handling

Tjänsteutlåtande daterat 2020-09-14.

Förvaltningen föreslår att nämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.

Yrkande

Ordföranden Helene Odenjung (L) och Viktoria Tryggvadottir (S) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition på förvaltningens förslag och finner att grundskolenämnden beslutar bifalla detta.

Beslut

Grundskolenämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.

Expedieras

Kommunstyrelsen

Dag för justering

2020-10-21

Vid protokollet

Sekreterare

Åke Ström

Ordförande

Helene Odenjung (L)

Justerare

Bosse Parbring (MP)

Rätt utdraget intygar i tjänsten:

Åke Ström
Nämndsekreterare

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-09-14

Diarienummer N609-3961/20

Handläggare

Christian Arensberg, Marie Moulaison

Telefon: 031-3657088 0705-932092

E-post: marie.moulaison@grundskola.goteborg.se

Yttrande till kommunstyrelsen över Utbildningsdepartementets remiss *Bygga, bedöma, betygsätta – betyg som bättre motsvarar elevernas kunskaper (SOU 2020:43)*

Förslag till beslut

I grundskolenämnden

Grundskolenämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Göteborg Stad är utsedd till remissinstans för den offentliga utredningen *SOU 2020:43 Bygga, bedöma, betygsätta – betyg som bättre motsvarar elevernas kunskaper*.

Kommunstyrelsen har skickat ärendet vidare till grundskolenämnden för yttrande, och hela ärendet ska vara Utbildningsdepartementet till handa senast den 3 december 2020.

Grundskoleförvaltningen bedömer att de förslag som utredningen lämnar skapar bättre förutsättningar för elevers lärande och för lärares undervisning, bedömning och betygssättning.

Grundskoleförvaltningen är positiv till utredningens samtliga förslag vad gäller kompensatorisk betygssättning, ytterligare ett underkänt betyg och betoningen av riktlinjen om en allsidig bedömning av elevernas kunskaper.

Förslagen ska ses som ett paket där de enskilda förslagen förstärker varandra och helheten därmed ger större effekt än de enskilda delarna. Grundskoleförvaltningen delar utredningens bedömning att förslagen bör införas så samlat som möjligt.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förslagen som rör grundskolan påverkar inte den grundläggande ansvarsfördelningen mellan staten och skolhuvudmännen.

De innebär inte heller några nya åtaganden för kommunerna eftersom de förändringar som föreslås ligger inom ramen för kommunernas ansvarsområde att bedriva undervisning.

Bedömning och betygssättning ingår i lärarnas huvuduppdrag men tid behöver avsättas, både initialt och långsiktigt, och kompetensutveckling erbjudas för att lärare ska bli förtrogna med vad utredningens förslag innebär. Dessa insatser kan medföra merkostnader för huvudmannen.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

En grundläggande rättighet i både konventionen om barnets rättigheter och konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning är att barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barn.

Kvinnor och män, respektive flickor och pojkar ska ges lika rättigheter och möjligheter att forma samhället och sina egna liv.

Hur utbildning och undervisning är utformad påverkar hur nyanlända elever har möjlighet att integreras under sin skolgång.

Genom att träffa och samtala med elever om bedömning och betygssättning har utredarna strävat efter att inhämta barns och ungas perspektiv. Frågeställningarna har utgått från utredningens direktiv.

Eleverna har varit blandade utifrån såväl kön, som socioekonomisk bakgrund och språkbakgrund. Man har också träffat elevorganisationer och organisationer som representerar barn och unga med olika funktionsnedsättningar samt representanter för elever med svenska som andraspråk.

Utgångspunkt har varit det kunskapsläge som framgår av rapporter, undersökningar och forskning inom området.

Utredningen bedömer att förslagen sammantaget är i enlighet med barnets bästa och bidrar till att ge barn och unga bättre förutsättningar att fullfölja sin utbildning.

Samverkan

Information har givits de fackliga organisationerna i samband med Facklig samverkansgrupp (FSG) den 5 oktober 2020.

Bilagor

Sammanfattning av SOU 2020: 43 Bygga, bedöma, betygsätta – betyg som bättre motsvarar elevernas kunskaper.

Ärendet

Göteborgs Stad är utsedd till remissinstans för den offentliga utredningen *SOU 2020:43 Bygga, bedöma, betygsätta – betyg som bättre motsvarar elevernas kunskaper*.

Kommunstyrelsen har skickat ärendet vidare till grundskolenämnden för yttrande i ett första steg. Yttrandet ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast den 22 oktober 2020, och hela ärendet Utbildningsdepartementet till handa senast den 3 december 2020.

Beskrivning av ärendet

Regeringen beslutade den 26 april 2018 att ge en särskild utredare i uppdrag att utreda och föreslå hur ämnesbetyg kan införas i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan samt utreda och lämna förslag på justeringar i betygssystemet för alla skolformer.

Syftet med utredningens uppdrag var att främja elevers kunskapsutveckling och att betygen bättre ska spegla elevers kunskaper.

Utgångspunkten har varit att revidera betygssystemet, inte att föreslå ett nytt betygssystem och målsättningen har varit att ändra enbart på det som inte fungerar i dagens reglering utan att ta bort det som är välfungerande.

Förvaltningens bedömning

Grundskoleförvaltningen tar inte ställning till förslagen angående ämnesbetyg då de bara berör gymnasiet.

Grundskoleförvaltningen bedömer att utredningen i sin helhet korrekt fokuserar på de delar i betygssystemet som behöver förändras:

- att kompensatoriska inslag ska införas i betygssystemet för alla skolformer som har betyg.
- att man synliggör och dokumenterar elevens kunskapsutveckling när kunskapsnivån inte motsvarar ett godkänt betyg.
- att riktlinjerna i läroplanerna för lärares betygssättning förändras och tydliggörs så att de är mer i linje med ändringen i de allmänna råden från 2018.

I följande avsnitt redogörs för förvaltningens inställning till utredningens förslag, samlade under respektive huvudförslag. Texten följer betänkandets struktur.

Grundskoleförvaltningen är positiv till utredningens samtliga förslag och kommenterar enbart de som ger bäst sammanfattande överblick över helheten.

Förutom förslag gör utredningen två bedömningar vilka båda kommenteras nedan. Den ena återfinns under kap 14.1.3. Den andra avslutar ärendetexten.

Kompensatorisk betygssättning:

Förslagen i korthet:

Kap 12.1

- Kompensatorisk betygssättning ska införas. De godkända betygsstegen på nuvarande betygsskala ska behållas men skalan ska ha en inbyggd kompensatorisk princip. Det innebär att läraren vid betygssättningen ska göra en sammantagen bedömning av vilket betygssteg som bäst motsvarar elevens kunskaper.

Kap 12.2

- Begreppet betygsriterier ska ersätta begreppet kunskapskrav.

Kap 12.2.3

- Begreppet kriterier för bedömning ska ersätta begreppet kunskapskrav i årskurser eller för ämnesområden där betyg inte sätts.

Kap 12.3

- Betygskriterierna för E ska fortsatt vara uppfyllda i sin helhet.

Kap 12.1

Förvaltningen delar utredningens bedömning att dagens betygsreglering understödjer en fragmentiserad undervisning och lärande. Det är angeläget med en förändring som stimulerar ett mer holistiskt lärande och att elever inte upplever att man fokuserar på deras sämsta prestationer. En ”taggig kunskapsprofil” hos en elev ska kunna bedömas som mycket god även om det saknas någon del som läraren sammantaget bedömer mindre viktigt i den sammantagna bedömningen.

Förvaltningen delar också utredningens uppfattning om att en kompensatorisk betygssättning kommer att upplevas som mer rättvis och rättvisande, av både elever och lärare, eftersom många idag upplever kunskapskraven som omfattande, detaljerade och otydliga.

Det är viktigt att lärare använder möjligheten till att kompensera kunskaper på olika nivåer av betygsskalan på ett sådant sätt att elevernas betyg blir rättvisande för deras kunskaper. Det innebär att läraren ska ta hänsyn till alla visade kunskaper och inte bortse från giltiga och tillförlitliga betygsunderlag som samlats in inför betygssättningen.

Kompensationen ska utgå ifrån professionella överväganden.

Förändringen ligger även i linje med de förändringar som finns i de allmänna råden om betyg och betygssättning från 2018 vilket uppskattas särskilt.

Förvaltningen konstaterar att kompensatorisk bedömning förmodligen innebär att ett antal elever får ett högre betyg än vad som kan bli aktuellt med dagens regler. Förvaltningen bedömer att detta inte kan beskrivas som betygsinflation utan att regeringen behöver värdera hur detta ska hanteras när elever från olika årskullar söker sig till universitet och högskolor.

Kap 12.2

Utredningen föreslår inga ändringar av kunskapskravens utformning. Skillnaden enligt förslaget är att betygsnivåerna byter namn från kunskapskrav till betygsriterier.

Förvaltningen håller med om att betygsriterier är ett mer ändamålsenligt begrepp i ett system med kompensatorisk betygssättning. Särskilt som begreppet dessutom är känt av de flesta verksamma lärare.

De reviderade kunskapskraven, som avses införas hösten 2021 för den obligatoriska skolan anser förvaltningen också ligger nära utredningens definition av kriterier, alltså mer av en generell beskrivning av en kunskapsnivå.

Kap 12.2.3

Förvaltningen menar också att även årskurser och ämnesområden där betyg inte sätts får omfattas av den nya begreppsapparaten och föreslår därför att begreppet kriterier för bedömning används.

Skolan är inte betjänt av att det finns många olika begrepp för bedömning av elevers kunskapsnivåer.

Kap 12.3

Förvaltningen delar bedömningen att en kompensatorisk bedömning för betyget E skulle kunna leda till en otydlighet kring vilka kunskaper en elev har. Därför är det bra att utredningen föreslår att betygskriterierna för E ska vara uppfyllda i sin helhet.

Idag ses betyget E som en garant för att en elev tillägnat sig viss kunskap och att eleven har tillräckliga kunskaper för att gå vidare i utbildningssystemet. Om man skulle kunna kompensera för kunskaper under godkäntgränsen skulle denna garant försvinna.

Ytterligare ett underkänt betygssteg

Förslagen i korthet

Kap 13.1

- Ytterligare ett underkänt betygssteg, Fx, ska införas i grundskolan, specialskolan, sameskolan, för grundskoleämnena inom gymnasieskolans introduktionsprogram samt i gymnasieskolan, och kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå.

Kap 13.1.3

- Det ska finnas betygs-kriterier för betyget Fx som innebär att elevens kunskaper i sin helhet inte motsvarar ett godkänt betyg men bedöms vara nära E.

Kap 13.1.4

- Betyget Fx ska motsvara 5 poäng i meritvärdet i den obligatoriska skolan och för grundskoleämnena inom introduktionsprogrammen i gymnasieskolan. Betyget Fx ska inte motsvara poäng i den gymnasiala utbildningen.

Kap 13.1

Ett av utredningens direktiv har varit att föreslå en återkoppling till elever som synliggör deras kunskapsnivå och främjar deras kunskapsutveckling, även om de får underkänt betyg.

På den underkända nivån finns bara ett enda betygssteg, det för betyget F. För betyget F finns idag inga kunskapskrav utan den information betyget ger är endast att kunskaperna inte är tillräckliga för ett godkänt betyg. Det innebär att betyget F kan motsvara allt ifrån mycket bristfälliga kunskaper till att eleven nästan uppnår kunskapskravet för betyget E.

Förvaltningen bedömer att det finns positiva aspekter med möjligheten att sätta två olika betyg för kunskaper som inte kan anses som godkända:

- Ett Fx kan öka elevens förståelse för vad som krävs för att få ett godkänt betyg och motivera till att nå ett E.
- Med ett Fx ökar lärarens möjlighet att i ett gränsland mellan F och E ge ett rättvisande betyg.

Det finns några saker som förvaltningen vill framhålla:

- Det finns en risk att elevens efterfrågan på särskilt stöd minskar och det kan även minska ambitionsnivån för skolor att ge och fullfölja beslut i ett åtgärdsprogram.
- Det behöver bli tydligt för elever att även med ett Fx har man rätt att läsa i lovskolan.
- Fx ökar möjligheten för huvudmän och skolor att följa upp elevernas resultat. En huvudman kan med den extra dimension som statistik över elever med Fx mer pricksäkert skapa förutsättningar för skolorna att möta elever som inte har tillräckligt goda kunskaper.

Kap 13.1.3

Förvaltningen är positiv till utredningens förslag om att betygskriterier för betyget Fx behöver formuleras som beskriver en nivå som förhåller sig till nivån för det godkända betyget E. Kriterierna för betyget Fx ska innebära att elevens kunskaper inte fullt ut motsvarar ett godkänt betyg men bedöms vara nära de kunskaper som krävs för betyget E. Betyget Fx innebär ett erkännande av att eleven har utvecklat de kunskaper som efterfrågas i ämnet eller kursen. På så sätt ges eleven motivation att fortsätta studera och nå godkänt betyg.

Kap 13.1.4

Utredningens förslag att Fx ska motsvara 5 poäng i meritvärdet vid ansökan till gymnasieskolan speglar åsikten att alla kunskaper i ett ämne är viktiga.

Poäng för Fx kan ha en uppmuntrande effekt, visa att man är på rätt väg och bli en mer reell bekräftelse på att eleverna har kunskaper i ämnet som ligger nära ett godkänt betyg.

En allsidig bedömning ska göras av elevens kunskaper

Förslaget i korthet

Kap 14.1.2

- Riktlinjen i läroplanerna om att läraren vid betygssättningen ska beakta all tillgänglig information om elevens kunskaper tas bort och ersätts med att läraren vid betygssättningen ska göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de nationella betygskriterierna.
- Ändringen införs i läroplanerna för de obligatoriska skolformerna, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och kommunernas vuxenutbildning.

Kap 14.1.3

- Rektorn bör verka för att det finns förutsättningar för en likvärdig bedömningspraktik på skolan, exempelvis genom att skapa rutiner för vad som kan vara valida (giltiga) och reliabla (tillförlitliga) betygsunderlag för olika ämnen

Kap 14.1.2

Orsakerna till att utredningen föreslår att formuleringen ”beakta all tillgänglig information” tas bort i riktlinjerna för lärares betygssättning är bland annat:

- osäkerhet i hur riktlinjen ska tolkas
- elever känner att allt de gör och säger bedöms och betygssätts. Det har även lett till att vissa elever blir osäkra på vad som krävs av dem och därför lämnar in fler och mer omfattande uppgifter än vad läraren från början har bett om.
- inlämningsuppgifter lämnas in sent, vilket stressar både elever och lärare och i vissa fall utnyttjas av både elever och lärare.

Förvaltningen instämmer i att formuleringen ”all tillgänglig information” inte är bra och att ”allsidig bedömning” öppnar upp för en professionell bedömning som är i linje med ändringen i de allmänna råden från 2018.

Kapitel 14.1.3

Utredningen bedömer att någon form av rekommendation bör finnas på skolnivå för att skapa en likvärdig bedömningspraktik. Man pekar på att samtal med lärare och elever på många skolor visar en avsaknad av tydlighet gällande till exempel inlämningar och omprov. Det kan också finnas stora skillnader i praxis inom samma skola.

En likvärdig bedömningspraktik bidrar till att minska ohälsosam stress både för lärare och elever samt ökar känslan av rättvis och likvärdig bedömning.

Utredningen uttrycker att man inte har i uppdrag att utreda godkäntgränsen, men konstaterar att frågan gränsar till uppdraget om kompensatorisk betygssättning.

Med anledning av att konsekvenser av godkäntgränsen inte analyserats gör utredningen bedömningen att regeringen bör överväga att utreda om det ska finnas en godkäntgräns i den obligatoriska skolan. I denna utredning bör även behörighetskraven till ett nationellt program i gymnasieskolan ingå.

Utredningen ser att godkäntgränsen i grundskolan har haft omfattande konsekvenser för både enskilda elever och svensk skola i stort.

Långt fler elever än vad som förväntades vid införandet har hamnat under gränsen för ett godkänt betyg.

Andelen elever som varje år inte är behöriga till gymnasieskolans nationella program är relativt hög och stabil över tid.

Denna elevgrupp är också överrepresenterad bland de ungdomar som har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden.

Sverige har en obligatorisk skola där alla elever har rätt till en utbildning men där även skolplikt gäller. Det är, enligt utredningen, inte rimligt att så många elever inte får godkänt i alla ämnen i en skola som är obligatorisk.

Mot denna bakgrund gör utredningen bedömningen att godkäntgränsen bör undersökas i en bredare kontext än vad utredningen innefattar, och att regeringen därför bör överväga att utreda om det ska finnas en godkäntgräns i de obligatoriska skolformerna. I en sådan utredning bör även nuvarande behörighetskrav till gymnasieskolan ses över.

Grundskoleförvaltningen ställer sig positiv till ovanstående bedömning om att utreda om det ska finnas en godkäntgräns i de obligatoriska skolformerna.

Göteborgs Stad Grundskoleförvaltningen

Bengt Randén
Förvaltningsdirektör

Helena Sjöberg
Avdelningschef

Remiss från utbildningsdepartementet - Betygsutredningen 2018 (SOU 2020:43) (SLK- remiss dnr 1254/20)

§ 187, 0676/20

Beslut

1. Utbildningsnämnden ställer sig bakom förvaltningens synpunkter på *Betygsutredningens* förslag.
2. Tjänsteutlåtandet överlämnas till stadsledningskontoret som Utbildningsnämndens yttrande angående *Betygsutredningen 2018 (SOU 2020:43)*.
3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Handling/ar

Tjänsteutlåtande 2020-83

Facklig samverkansgrupp 2020-10-12

Yrkanden

Peter Borén (D) yrkar att utbildningsnämnden ska tillstyrka del av förslaget som gäller ett extra betygssteg.

Ordförande ställer yrkandet från (D) mot att tillstyrka tjänsteutlåtandet och finner att tjänsteutlåtandet tillstyrks.

Protokollsanteckning/ar

Peter Borén (D) antecknar som yttrande en skrivelse, för (D) 2020-10-20. Yttrandet biläggs protokollet som bilaga 4.

Pija Ekström (S) antecknar som yttrande en skrivelse, för (S) 2020-10-20. Yttrandet biläggs protokollet som bilaga 5.

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret.

Dag för justering

2020-10-20

Vid protokollet

Sekreterare

Britta Ryding

Ordförande

Pär Gustafsson

Justerande

Anna-Klara Behlin

Yttrande

(D)

2020-10-20

Ärende nr TU 2020-83

Yttrande angående Remiss från Utbildningsdepartementet – Betygsutredningen 2018 (SOU 2020:43)

Yttrande

Vi delar förvaltningens syn på betygsutredningen som innebär att ämnesbetyg återinförs jämte kompensatorisk betygssättning i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och kommunal vuxenutbildning men har en avvikande åsikt vad gäller införandet av ett nytt betygssteg, Fx.

Förvaltningen anför att betyget Fx skapar ”onödigt merarbete för läraren” och ”troligen inte fyller någon funktion för eleven” då det inte ger några meritpoäng på gymnasienivå. I stället förslår förvaltningen att betyget Fx ”kommuniceras på andra sätt”. Vi välkomnar införandet av ett nytt betygssteg som bättre speglar elevens kunskaper och menar att detta skapar en rättssäkerhet för den enskilda eleven och mer likvärdighet. En elev som i dagens betygssystem får betyget F är ju knappast helt okunnig utan skälen för betyget F kan vara många och skiftande. Så kan t ex psykisk ohälsa, personkemi mellan läraren och eleven och inte minst hur länge eleven läst ämnet i Sverige spela in. Därför menar vi att betyget Fx, som även skall ges i grundskolan, är en fördel för eleven. Betyget Fx ger en tydlig signal att det är en del av kunskapskravet som inte är godkänt. Vi menar att betyget kan öka rättssäkerheten och tydligheten för såväl elever, vårdnadshavare som lärare.

Yttrande
2020-10-20

Socialdemokraterna

Ärende nr 11

Yttrande angående – Svar på remiss om Betygsutredningen

Yttrandet

I enlighet med förvaltningens samlade bedömning av utredningen anser vi att förslagen som helhet verkar i riktningen att främja elevers kunskapsutveckling och att betygen bättre ska spegla elevers kunskaper. Vi kan, till skillnad mot förvaltningens bedömning, dock se att det finns positiva aspekter av betygssteget Fx. Vi anser att betyget Fx kan vara ett sätt att synliggöra elevens individuella kunskapsutveckling och progression samt skapa större motivation för studierna.

Beslut (ex tillstyrker/avstyrker)

Exempelvis Tillstyrker

Eventuellt kommentarer/yrkanden, yttranden (1-5 rader)

Notera bilagor 4 och 5 Yttranden från D respektive S. Får ej plats här.

**Remiss från utbildningsdepartementet - Betygsutredningen 2018 (SOU 2020:43)
(SLK-remiss dnr 1254/20)**

§ 187, 0676/20

Beslut

1. Utbildningsnämnden ställer sig bakom förvaltningens synpunkter på *Betygsutredningens* förslag.
2. Tjänsteutlåtandet överlämnas till stadsledningskontoret som Utbildningsnämndens yttrande angående *Betygsutredningen 2018 (SOU 2020:43)*.
3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Handling/ar

Tjänsteutlåtande 2020-83
Facklig samverkansgrupp 2020-10-12

Yrkanden

Peter Borén (D) yrkar att utbildningsnämnden ska tillstyrka del av förslaget som gäller ett extra betygssteg.

Ordförande ställer yrkandet från (D) mot att tillstyrka tjänsteutlåtandet och finner att tjänsteutlåtandet tillstyrks.

Protokollsanteckning/ar

Peter Borén (D) antecknar som yttrande en skrivelse, för (D) 2020-10-20. Yttrandet biläggs protokollet som bilaga 4.

Pija Ekström (S) antecknar som yttrande en skrivelse, för (S) 2020-10-20. Yttrandet biläggs protokollet som bilaga 5.

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret.

Dag för justering

2020-10-20

Sekreterare

Britta Ryding

Ordförande

Pär Gustafsson

Justerande

Anna-Klara Behlin

Vid protokollet

Tjänsteutlåtande nr: 2020-83

Utfärdat 2020-10-07

Diarienummer 0676/20

Handläggare

Rickard Callenmyr

Telefon:031 367 04 25

E-post: rickard.callenmyr@educ.goteborg.se

UBF - SLK underremiss dnr 1254/20 - Remiss från utbildningsdepartementet - Betygsutredningen 2018 (SOU 2020:43)

Förslag till beslut

I Utbildningsnämnden

1. Utbildningsnämnden ställer sig bakom förvaltningens synpunkter på *Betygsutredningens* förslag.
2. Tjänsteutlåtandet överlämnas till stadsledningskontoret som Utbildningsnämndens yttrande angående *Betygsutredningen 2018 (SOU 2020:43)*.

Sammanfattning

Stadsledningskontoret har vidareremitterat Utbildningsdepartementets remiss *Betygsutredningen 2018 (SOU 2020:43)* till Utbildningsnämnden. Betygsutredningens uppdrag var att föreslå hur ämnesbetyg kan införas i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Yttrandet ska vara Stadsledningskontoret tillhanda senast 2020-10-22.

Utredningen föreslår en modell för hur ämnesbetyg ska ersätta kursbetygen och införas i en ämnesutformad gymnasieskola, gymnasiesärskola och kommunal vuxenutbildning. I utredningen föreslås bland annat att kompensatorisk betygssättning ska införas, vilket innebär att läraren ska göra en sammantagen bedömning och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper utan att betygskriterierna behöver vara uppfyllda i sin helhet. Utredningen föreslår även att ytterligare ett underkänt betygssteg ska införas, betyget Fx.

Förvaltningens samlade bedömning är att den i huvudsak är positiv till utredningens förslag och att förslagen som helhet verkar i riktning mot vad som är syftet; att främja elevers kunskapsutveckling och att betygen bättre ska spegla elevers kunskaper. Förvaltningen är dock negativ till förslaget om att ytterligare ett underkänt betyg, F_x, införs i gymnasieskolan och vuxenutbildningen.

Utbildningsförvaltningen tillstyrker utredningens förslag som helhet, förutom förslaget om att ytterligare ett underkänt betyg, F_x, införs i gymnasieskolan och vuxenutbildningen som avstyrks.

Bedömning ur ekonomisk dimension

En omfattande implementering kommer att behövas vid införandet av ämnesbetyg i en ämnesutformad gymnasieskola, gymnasiesärskolan och vuxenutbildningen. En viktig del i detta implementeringsarbete blir enligt utredningens förslag att införa ämnesbetygspiloter, dvs ett mindre antal lärare som får i uppdrag att ansvara för implementeringen lokalt, och där staten under en begränsad period ska ersätta kommunerna för del av lärares löner med statsbidrag. Det är rimligt att anta att huvudmannen under implementeringsfasen behöver avsätta en stor del av lärarnas kompetensutvecklingstid för att ge lärarna möjlighet att sätta sig in i och diskutera de nya ämnesplanerna och den delvis nya betygssättningen. Dessa insatser kan medföra merkostnader för huvudmannen.

Bedömning ur ekologisk dimension

Utbildningsförvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Syftet med utredningens uppdrag är att främja elevers kunskapsutveckling och att betygen bättre ska spegla elevers kunskaper. Förslagen strävar efter att skapa system som ger bättre förutsättningar för elevers lärande och bättre förutsättningar för lärares undervisning, bedömning och betygssättning. Genom att träffa och samtala med elever om bedömning och betygssättning har utredarna strävat efter att inhämta barns och ungas perspektiv. Frågeställningarna har utgått från utredningens direktiv. Eleverna har varit blandade utifrån såväl kön, som socioekonomisk bakgrund och språkbakgrund. Man har också träffat elevorganisationer och organisationer som representerar barn och unga med olika funktionsnedsättningar samt representanter för elever med svenska som andraspråk.

Utgångspunkt har varit det kunskapsläge som framgår av rapporter, undersökningar och forskning inom området. Utredningen bedömer att förslagen sammantaget är i enlighet med barnets bästa och bidrar till att ge barn och unga bättre förutsättningar att fullfölja sin utbildning.

Bilagor

1. Sammanfattning Bygga, bedöma, betygsetta – betyg som bättre motsvarar elevernas kunskaper

Ärendet

Stadsledningskontoret har vidareremitterat Utbildningsdepartementets remiss *Betygsutredningen 2018 (SOU 2020:43) - Bygga, bedöma, betygsätta – betyg som bättre motsvarar elevernas kunskaper* till Utbildningsnämnden. Betygsutredningens uppdrag var att föreslå hur ämnesbetyg kan införas i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Yttrandet ska vara Stadsledningskontoret tillhanda senast 2020-10-22 och hela ärendet Utbildningsdepartementet tillhanda senast den 3 december 2020.

Beskrivning av ärendet

I augusti 2020 överlämnade *Betygsutredningen* sina förslag till regeringen om en modell för hur ämnesbetyg kan införas i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. I uppdraget ingick även att utreda och lämna förslag till justeringar i betygssystemet för alla skolformer. Syftet med utredningens modell var att främja elevers kunskapsutveckling och att betygen bättre ska spegla elevers kunskaper. Stadsledningskontoret har gett Utbildningsförvaltningen i uppdrag att vara remissinstans till Stadsledningskontorets förslag på svar till Kommunstyrelsen.

Bakgrund till förslagen

Den kursutformade gymnasieskolan har under en längre tid kritiserats för att vara fragmentiserad vilket bland annat har lett till att elever upplever att målet med utbildningen är att ”beta av” kurser snarare än lärande. Ett ständigt fokus på bedömning och betygssättning på grund av att varje betyg som sätts på en kurs har betydelse för elevens meritvärde har lett till stress hos både elever och lärare. De enskilda kursbetygen som eleverna fått i tidiga kurser visar inte heller vilka kunskaper eleverna har vid slutet av sina studier i ett ämne. Kursutformningen och kursbetygen har vidare inneburit att många elever har svårt att hinna vänja sig vid studierna i gymnasieskolan innan de får sina första kursbetyg.

Alla delar av kunskapskravet för betygen A, C och E måste enligt dagens reglering vara uppfyllda för att eleven ska få betyget. Det skapas därmed trösklar i betygsskalan som innebär att mindre kunskapsområden där eleven bedöms ligga på en lägre nivå i betygsskalan kan sänka betyget. Det har medfört att eleverna upplever att de bedöms utifrån sin sämsta prestation. Vidare upplevs kunskapskraven av både elever och lärare som omfattande och detaljerade och dessutom otydliga, vilket inneburit att lärare har tolkat kunskapskraven på olika sätt. Detta har i vissa fall lett till en betygssättning som inte kan anses varken rättvis eller rättvisande.

I dag har en relativt stor andel elever ett underkänt betyg och många av dessa elever har underkänt betyg i flera ämnen. Att ha flera underkända betyg kan få stor betydelse för elevens möjlighet att bli antagen till ett nationellt program i gymnasieskolan respektive att få en gymnasieexamen. Kunskapskraven ger tillsammans med de godkända betygen en relativt tydlig information om elevens kunskapsläge och ger även information om vad som krävs för att eleven ska få ett högre betyg. För betyget F finns inga kunskapskrav utan den information betyget ger är endast att kunskaperna inte är tillräckliga för det godkända betyget E. Det innebär att betyget F kan motsvara allt ifrån mycket svaga kunskaper till att eleven nästan uppnår kunskapskraven för betyget E. Detta medför att det är svårt för eleverna att veta hur de ligger till i förhållande till ett godkänt betyg och även svårt för dem att följa sin kunskapsutveckling på den underkända nivån.

I bland annat utredningens kartläggning har det framkommit att lärare är osäkra på hur riktlinjen i läroplanerna om att lärare vid betygssättningen ska utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper ska tolkas. En vanlig tolkning är att läraren bör ta in så mycket betygsunderlag om elevernas kunskaper som möjligt, vilket medför en ohållbar arbetssituation för lärarna och risk för att undervisningen blir lidande till

förmån för insamlandet av betygsunderlag. Det har även lett till att eleverna känner att allt de gör och säger bedöms och betygssätts. En annan konsekvens av riktlinjen är att den verkar ha lett till praktiker med många omprov och inlämningsuppgifter som stressar både elever och lärare. Det finns även en risk att riktlinjen leder till bristande likvärdighet om den tolkas mycket olika.

Utredningens utgångspunkter och huvudförslag

Utgångspunkten för utredningen om modellen för ämnesbetyg har varit att i möjligaste mån behålla det som fungerar bra i dagens system men samtidigt möjliggöra bättre förutsättningar för elevernas lärande. Att inte föreslå ett helt nytt system som leder till större förändringar handlar även om att värna lärares arbetssituation och huvudmännens möjligheter till planering och dimensionering av den gymnasiala utbildningen.

Utredningen har därför utgått från att stommen i utbildning på gymnasial nivå ska vara densamma som i dag, till exempel att det fortsatt ska finnas högskoleförberedande program och yrkesprogram i gymnasieskolan, att samma ämnesplaner ska gälla i olika skolformer inom gymnasial utbildning, att det ska finnas möjligheter för elever att göra val inom sin studieväg samt möjligheter till övergångar och samverkan mellan olika skolformer.

Utredningen har utifrån utgångspunkterna resulterat i följande huvudförslag.

Utredningen föreslår att *ämnesbetyg ska ersätta kursbetygen och införas i en ämnesutformad gymnasieskola och gymnasiesärskola. Motsvarande modell för ämnesbetyg ska även införas inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och som särskild utbildning på gymnasial nivå.*

Utredningen föreslår att *kompensatorisk betygssättning ska införas* i samtliga skolformer. Kompensatorisk betygssättning innebär att läraren vid betygssättning ska göra en professionell och sammantagen bedömning och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper utan att betygskriterierna behöver vara uppfyllda i sin helhet. Utredningen anser att en kompensatorisk betygssättning medför ett mer rättvisande sätt att betygssätta kunskaper än det nuvarande systemet som inneburit att alla delar av ett kunskapskrav måste vara uppfyllda vid betygssättning. Detta har premierat arbetssätt och examinationsformer där avprickning av olika delar av kunskapskraven tar stor plats i lärarens arbete. Detta har bland annat lett till att elever tidigt under ett läsår eller en kurs kan tappa motivationen, eftersom känslan är att en dålig prestation i början av läsåret eller kursen inte går att ta igen. Utredningen menar att med en betygssättning där den sammantagna bilden är viktigare än delarna ges förutsättningar för ett mindre fragmentiserat lärande. Det kan i sin tur leda till att elevernas motivation ökar och den upplevda stressen och känslan av orättvisa minskar. Utredningen föreslår att *ytterligare ett underkänt betygssteg ska införas, betyget Fx*. Utredningen anser att ytterligare ett underkänt betygssteg kan särskilja kunskaper som ligger nära godkäntgränsen från kunskaper som ligger långt ifrån. Detta skulle kunna hjälpa eleven att bättre förstå sin kunskapsutveckling och att känna motivation, engagemang och planera för de fortsatta studierna. Utredningen förslag innebär att poäng införs för betyget Fx, som kan påverka elevens meritvärde vid antagning till gymnasieskolan. Utredningen föreslår däremot att inte införa meritvärdespoäng för betyget Fx för elever i gymnasieskolan och i kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå, främst för att det skulle få stora konsekvenser för urvalet till högre utbildning men också för att har undersökningar har visat att äldre elever kan hantera summativ bedömning bättre än yngre eftersom de lärt sig systemet och har utvecklat strategier för att hantera det.

Utredningen föreslår att riktlinjen i läroplanerna om att läraren vid betygssättningen ska beakta all tillgänglig information om elevens kunskaper tas bort och ersätts med att *läraren vid betygssättningen ska göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper i*

förhållande till de nationella betygskriterierna. Med denna ändring anser utredningen att fokus flyttas från att samla in betygsunderlag, till att eleverna får möjlighet att visa sina kunskaper på flera olika sätt och att läraren därefter gör en allsidig bedömning av dessa kunskaper. Utredningen anser även att rektorn bör verka för att det finns förutsättningar för en likvärdig bedömningspraktik på skolan, exempelvis genom att skapa rutiner för vad som kan vara valida (giltiga) och reliabla (tillförlitliga) betygsunderlag för olika ämnen.

Ikraftträdande

Utredningens bedömning är att förslagen ska ses som ett paket där de enskilda förslagen förstärker varandra och helheten därmed ger större effekt än de enskilda delarna. Av denna anledning anser utredningen att förslagen bör införas så samlat som möjligt. För att alla elever, oavsett skolform, ska kunna ta del av förslag som syftar till att främja deras kunskapsutveckling och även få betyg som bättre motsvarar deras kunskaper anser utredningen att kompensatorisk betygssättning och betyget F_x ska införas i samtliga skolformer hösten 2022. Vidare föreslås att läroplanerna ändras så att formuleringen tas bort om att läraren vid betygssättningen ska ”utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper” och förtydligandet införs om att läraren ska göra en ”allsidig bedömning av elevens kunskaper”. Det innebär att dessa förslag införs samlat och att Skolverket även kan genomföra en samlad implementering.

Utredningen ser dock att införandet av ämnesbetyg i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och inom kommunernas vuxenutbildning på gymnasial nivå kräver mer framförhållning för att ge goda planeringsförutsättningar för huvudmän, rektorer och lärare. Det krävs även tid för översynen av ämnen och ämnesområden. Utredningen anser därför att ämnesbetyg ska införas från den 1 juli 2024

Förvaltningens bedömning

I beredningen av förvaltningens bedömning har synpunkter om utredningens förslag inhämtats från medarbetare på gymnasieskolorna, vuxenutbildningen, Språkcentrum och Center för Skolutveckling.

Förvaltningens samlade bedömning är att den i huvudsak är positiv till utredningens förslag om hur en modell för ämnesbetyg kan införas och att förslagen som helhet verkar i riktning mot vad som är syftet; att främja elevers kunskapsutveckling och att betygen bättre ska spegla elevers kunskaper. Förvaltningen är dock negativ till förslaget om ytterligare ett underkänt betyg, F_x i gymnasieskolan och den kommunala vuxenutbildningen eftersom det troligen inte fyller någon funktion för eleven samt att det innebär onödigt merarbete för läraren. Hur nära E eleven är, bör kommuniceras på andra sätt än genom införandet av nytt betygssteg i gymnasieskolan och vuxenutbildningen.

Nedan följer utredningens huvudförslag uppdelade i delförslagen tillsammans med förvaltningens bedömning av respektive huvudförslag.

Ämnesbetyg ska införas i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och kommunernas vuxenutbildning

Utredningens förslag i korthet:

- Ämnesbetyg ska ersätta kursbetygen och införas i en ämnesutformad gymnasieskola och gymnasiesärskola.
- Ämnen ska delas in i nivåer för att dels säkra likvärdigheten i utbildningens innehåll i landet, dels behålla möjligheten att ett ämne med en ämnesplan ska kunna läsas i olika omfattning på olika program och inom kommunernas vuxenutbildning på gymnasial nivå.

- *Modellen för ämnesbetyg innebär att det för varje ämne finns en uppsättning betygs-kriterier och att eleven efter en nivå får ett betyg i ämnet, vilket sedan ersätts när eleven efter nästa nivå får ett nytt betyg i ämnet.*
- *Betyg i ämnet ska ges efter varje nivå för att ge eleven en regelbunden och formell avstämning samt för att tydligt visa hur långt eleven har läst i ämnet om eleven byter lärare, program, skola, eller skolform.*
- *I examensbeviset, gymnasiesärskolebeviset, studiebeviset eller gymnasieintyget redovisas elevens slutliga betyg i ämnet, till skillnad från det nuvarande kursutformade systemet där betyg på varje kurs i ett ämne redovisas.*
- *Motsvarande modell för ämnesbetyg ska även införas inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och som särskild utbildning på gymnasial nivå.*
- *Skolverket ska ges i uppdrag att se över nuvarande ämnen och ämnesplaner för att de ska fungera med ämnesbetyg.*

Förvaltningens bedömning: Förvaltningen *tillstyrker* förslagen och bedömer att de innebär att sämre prestationer i början av utbildningen i ämnet inte får lika stora konsekvenser eftersom ett slutligt godkänt betyg i ämnet ersätter ett eventuellt underkänt betyg i ämnet på underliggande nivåer. Det kan bidra till en minskad stress och även till att höja elevernas motivation att fortsätta studierna när ett underkänt betyg i ämnet på en nivå kan ersättas med ett godkänt på nästa nivå. Förvaltningen gör bedömningen att Skolverkets uppdrag att se över nuvarande ämnen och ämnesplaner är angeläget. Det finns vissa ämnen där ämnesbetyg skulle kunna innebära att de genomsnittliga meritvärdena blir lägre än med nuvarande kurser. Det gäller framför allt ämnen där eleverna i dag får lägre kursbetyg ju längre ämnet pågår eller i ämnen där många elever får underkända betyg på sista kursen. Detta antagande är baserat på hur dagens ämnen och kurser är utformade. Hur utfallet verkligen blir, är beroende av hur ämnen och ämnesplaner utformas.

Kompensatorisk betygssättning införs

Utredningens förslag i korthet:

- *Kompensatorisk betygssättning ska införas i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå samt kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå.*
- *Begreppet betygs-kriterier ska ersätta begreppet kunskapskrav*
- *Betygen A–D ska omfattas av en kompensatorisk princip. Det innebär att betygs-kriterierna för betygen A–D inte behöver vara uppfyllda i sin helhet utan läraren ska vid betygssättningen göra en sammantagen bedömning och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper.*
- *Betygs-kriterierna för E ska fortsatt vara uppfyllda i sin helhet.*

Förvaltningens bedömning: Förvaltningen *tillstyrker* förslagen. Förvaltningen delar utredningens bedömning att dagens betygsreglering understödjer en fragmentiserad undervisning och lärande. Det är angeläget med en förändring som stimulerar ett mer holistiskt lärande och att elever inte upplever att man fokuserar på deras sämsta prestationer.

Ytterligare ett underkänt betygssteg införs

Utredningens förslag i korthet

- *Ytterligare ett underkänt betygssteg, Fx, ska införas i grundskolan, specialskolan, sameskolan, för grundskoleämnena inom gymnasieskolans introduktionsprogram samt i gymnasieskolan, och kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå.*

• *Betyget Fx ska motsvara 5 poäng i meritvärdet i den obligatoriska skolan och för grundskoleämnena inom introduktionsprogrammen i gymnasieskolan. Betyget Fx ska inte motsvara poäng i den gymnasiala utbildningen.*

Förvaltningens bedömning: Förvaltningen *avstyrker* utredningens förslag att betyget Fx genomförs i *gymnasieskolan* och *vuxenutbildningen* eftersom det enligt utredningen inte ger något meritvärde och fyller troligen ingen funktion för eleven samt att det innebär onödigt merarbete för läraren. Hur nära E eleven är, bör kommuniceras på andra sätt än genom införandet av nytt betygssteg i gymnasieskolan och vuxenutbildningen.

En allsidig bedömning ska göras av elevens kunskaper

Utredningens förslag i korthet:

• *Riktlinjen i läroplanerna om att läraren vid betygssättningen ska beakta all tillgänglig information om elevens kunskaper tas bort och ersätts med att läraren vid betygssättningen ska göra en allsidig bedömning av elevers kunskaper i förhållande till de nationella betygsriterierna.*

• *Ändringen införs i läroplanerna för de obligatoriska skolformerna, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och kommunernas vuxenutbildning.*

Förvaltningens bedömning: Förvaltningen *tillstyrker* utredningens förslag och instämmer i att formuleringen ”all tillgänglig information” inte är bra och att ”allsidig bedömning” öppnar upp för en professionell bedömning som är i linje med ändringen i Skolverkets allmänna råd om betyg och betygssättning från 2018. Förvaltningen bedömer även att förslaget om att ta bort formuleringen om all tillgänglig information kommer att leda till mindre fokus på bedömning och betygssättning och även mindre behov av omprov och inlämningsuppgifter. Detta bör i sin tur medföra mindre stress samt mindre otydlighet för elever när det gäller hur omfattande underlag som de ska lämna in för lärares bedömning.

Ikraftträdande

- *Förslagen om kompensatorisk betygssättning, ytterligare ett betygssteg Fx samt att läraren ska göra in allsidig bedömning ska träda i kraft den 1 juli 2021 och tillämpas från och med den 1 juli 2022.*
- *Förslaget om ämnesbetyg ska träda i kraft den 1 januari 2022 och tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2024 i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och som särskild utbildning på gymnasial nivå.*
- *För vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år ska ämnesbetyg tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2027.*

Förvaltningens bedömning: Förvaltningen delar utredningens bedömning att förslagen ska ses som ett paket där de enskilda förslagen förstärker varandra och helheten därmed ger större effekt än de enskilda delarna. Av denna anledning anser förvaltningen liksom utredningen att förslagen bör införas så samlat som möjligt. Förvaltningen anser också att alla elever så snabbt som möjligt ska få ta del av insatser som gynnar dem.

Tomas Berndtsson
Förvaltningsdirektör

Maija Söderström
Avdelningschef

Datum 2020-10-21
Diarienummer 1254/20

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över remiss Betygsutredningen 2018 (U2020/04429/GV)

Yttrande

Göteborgs Stad har den 3 september 2020 erhållit rubricerat ärende på remiss. Yttrandet ska vara Utbildningsdepartementet tillhanda senast den 3 december 2020.

Göteborgs Stad tillstyrker utredningens förslag i sin helhet men beaktande av de synpunkter som lämnas nedan.

Kapitel 11 - Ämnesbetyg i en ämnesutformad gymnasieskola och gymnasiesärskola

- 11.1 *Gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska vara ämnesutformade*
- 11.2 *Ämnesbetyg i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan*
- 11.3 *En modell för ämnesbetyg i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan*
 - 11.3.2 *Ämnen ska delas in i nivåer*
 - 11.3.3 *Betyg ska sättas efter varje nivå*
 - 11.3.4 *Det ska finnas möjligheter till undantag från modellens principer*
- 11.4 *Ämnen och ämnesplaner behöver ses över*
- 11.6.1 *Ämnesbetyg i kommunernas vuxenutbildning på gymnasial nivå*
- 11.7.1 *En timplan behövs inte för att stödja ämnesbetyg*

Göteborgs Stad *tillstyrker* utredningens förslag i sin helhet.

Göteborgs Stad ställer sig positiv till utredningens förslag om att införa ämnesbetyg i gymnasieskola och gymnasiesärskola samt i kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå. Göteborgs Stad gör bedömningen att förslagen om ämnesbetyg och en ämnesutformad gymnasieutbildning som helhet verkar i riktning mot att främja elevers kunskapsutveckling och att ämnesbetyg bättre speglar elevers reella kunskaper. Göteborgs Stad instämmer också i utredningens bedömning att ämnesbetyg kan minska stress hos elever och leda till höjd motivation att fortsätta studierna när ett underkänt betyg på en nivå kan ersättas med ett godkänt på nästa nivå.

Göteborgs Stad instämmer vidare i utredningens bedömning att modellen för ämnesbetyg även kommer att fungera i vuxenutbildningen på gymnasial nivå. Göteborgs Stad gör liksom utredningen bedömningen att modellen för ämnesbetyg ger vuxna samma möjligheter som idag att på ett flexibelt och individanpassat sätt komplettera sin tidigare utbildning, läsa in behörighet för vidare studie, läsa in en gymnasieexamen eller växla över till en ny utbildning och yrke. Göteborgs Stad delar också utredningens bedömning att ämnesbetyg i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan på sikt inte kommer att hindra eller försvåra eleverns övergång till kommunal vuxenutbildning respektive särskild utbildning på gymnasial nivå.

Kapitel 12 - Kompensatorisk betygssättning

- 12.1 Betygsskalan ska ha en inbyggd kompensatorisk princip*
- 12.2 Betygskriterier och kriterier för bedömning ska beskriva kunskapsnivåer*
- 12.2.3 Kriterier för bedömning ska användas när betyg inte sätts*
- 12.3 Betyg E kan inte kompenseras*
- 12.4 Betygen A, B, C och D gör läraren en sammantagen bedömning*
- 12.5 Godkäntgränsen i den obligatoriska skolan bör utredas*

Göteborgs Stad *tillstyrker* utredningens förslag i sin helhet.

Göteborgs Stad delar utredningens bedömning att dagens betygsreglering understödjer en fragmentiserad undervisning och lärande och därför motverkar ett holistiskt förhållningssätt. Göteborgs Stad ser det som angeläget med en förändring som ger förutsättningar för ett mer holistiskt lärande och kompensatorisk betygssättning. Göteborgs Stad delar utredningens bedömning om att en kompensatorisk betygssättning med kommer att upplevas som mer rättvis och rättvisande både av elever och lärare. Det är viktigt att lärare har stöd i förordning för att kunna kompensera kunskaper på olika nivåer i betygsskalan på ett sådant sätt att elevernas betyg blir rättvisande i förhållande till elevernas reella kunskaper.

Göteborgs Stad ställer sig också positiv till utredningens förslag om att utreda huruvida det ska finnas en godkäntgräns i de obligatoriska skolformerna eller inte.

Kapitel 13 – förslag om ytterligare ett underkänt betyg – betyget Fx

- 13.1 Elevens kunskapsnivå under betyget E ska synliggöras med ytterligare ett underkänt betyg*
- 13.1.3 Betygskriterier ska finnas för betyget Fx*
- 13.1.4 Betyget Fx ska motsvara poäng*

Göteborgs Stad *tillstyrker* utredningens förslag.

Göteborgs Stad delar utredningens bedömning att det finns positiva aspekter med differentierade betyg när elevens kunskaper i grundskolan inte når upp till gränsen för godkänt. Det är Göteborgs Stads bedömning att betyget Fx kan öka elevens förståelse för vad som krävs för ett godkänt betyg och bättre motivera till att nå

betyget E. Göteborgs Stad anser utöver detta också att betyget Fx ökar huvudmäns och skolors möjlighet att följa upp elevernas resultat. En huvudman kan med den extra dimension som statistik över betyget Fx mer pricksäkert skapa förutsättningar för grundskolorna att möta elever som inte har tillräckligt goda kunskaper.

14. Förslag om att läraren ska göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper

14.1.2 Läraren ska göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper

14.1.3 Det bör finnas rutiner för skolans bedömningspraktik

Göteborgs Stad *tillstyrker* utredningens förslag.

Göteborgs Stad ställer sig bakom utredningens förslag att nuvarande riktlinje i läroplanen gällande betygssättning ersätts med att läraren *ska göra en allsidig bedömning* av elevers kunskaper i förhållande till de nationella betygskriterierna. Göteborgs Stad delar utredningens bedömning att den föreslagna formuleringen öppnar upp för en professionell bedömning som är i linje med ändringen i Statens skolverks allmänna råd gällande betygssättning från 2018.

15. Ikraftträdande, övergångsbestämmelser och genomförande

15.1.1 Införandet bör vara så samlat som möjligt

15.2.1 Elever ska slutföra sin utbildning inom samma system men det ska finnas flexibilitet mellan systemen

15.3.1 Skolverket ska ansvara för genomförande och implementeringen av förslagen

Göteborgs Stad *tillstyrker* utredningens förslag.

Göteborgs Stad delar utredningens bedömning att förslagen ska ses som ett paket där de enskilda förslagen förstärker varandra och helheten därmed ger större effekt än de enskilda delarna. Med anledning av detta anser Göteborgs Stad liksom utredningen att förslagen bör införas så samlat som möjligt.

Göteborg den 21 oktober 2020

GÖTEBORGS KOMMUNSTYRELSE